

OPERACIJA MINULO DELO

Kar zadeva minulo delo kot element v sistemu upravljanja, delitve dohodka in osebnih dohodkov, je bržčas še najbolj točna ugotovitev, da smo o tem problemu doslej veliko več govorili kot pa ga praktično razreševali, čeprav nova ustava jasno govori o minulim delu kot enem od osnovnih elementov upravljanja in delitve. Slovenski sindikati zato že dlje izzivajo družbenopolitično in gospodarsko javnost, naj se loti tudi tega oreha.

Vrzeno rokavico so pobrali Celjani. Tri delovne organizacije – Metka, EMO in Aero – so se odločile, da bodo skupaj s sodelavci občinskega sindikalnega sveta v Celju in centrom RS ZSS za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov ter raziskovalnim centrom za samoupravljanje – po potrebi pa tudi z drugimi strokovnjaki – temeljito obdelale kategorijo minulega dela in jo nato vgradile v svoj sistem upravljanja, delitve dohodka in osebnih dohodkov. Res pa je tudi to, da so v vseh teh treh celjskih delovnih organizacijah že doslej upoštevali nekatere ele-

mente minulega dela, čeprav bi doslej le težka govorili o načrtnih prizadevanjih za presaditev te ustavne kategorije v neposredno samoupravno prakso.

Pa vendar... V Metki, denimo, je sestavni element nagrajevanja in delitve osebnega dohodka tako imenovani dodatek na stalnost. Po petih letih delovne dobe dobi vsak delavec v Metki ta dodatek, njegova višina pa je odvisna od priznanih delovnih let: vsako delovno leto zagotavlja po 10 din dodatka k mesečnemu osebnemu dohodku. Pa še v nečem upoštevajo minulo delo: deset let pred upokojitvijo lahko vsak delavec zaprosi za premostitev na lažje delovno mesto, vendar ob enakih osebnih dohodkih, kot bi jih prejemal na dosedanem. Tako v neposredni proizvodnji, drugim delavcem pa priznavajo to pravico pet let pred upokojitvijo.

Tudi EMO priznava zaposlenim tako imenovani dodatek za stalnost, zanimiva pa je njegova izvedba: vsako leto dela v EMO zagotavlja delavcu pri

mesečnem osebnem dohodku dodatek v višini povprečnega urnega zaslužka v delovni organizaciji v minulem letu. Po desetih letih torej deseturni povprečni zaslužek, po tridesetih letih trideseturni povprečni zaslužek.

Tudi v Aero so uvedli dodatek za stalnost in še tako imenovani dodatek za delovne izkušnje ter se pri tem oprijeli določil sindikalne liste. Novost pri njih pa je to, da vsakemu upokojenemu delavcu tovarne priznavajo poseben dodatek k pokojnini. Ne ravno malo – v poprečju so s tem dodatkom pokojnine upokojenih delavcev iz Aera višje v primerjavi z drugimi upokojenci za 15 do 20 odstotkov!

Takšne so torej prve izkušnje, pravzaprav prvi poskusi, kako upoštevati minulo delo pri delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Dogovor Celjanov pa je naslednji: upoštevaje dosedanje izkušnje si bodo sistematično prizadevali vgraditi v sistem delitve dohodka in upravljanja kategorijo minulega dela v čimvečji celovitosti. S. B.

Sporočilo

Današnja številka DE skupaj s priložo Vzajemnost pošilja Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja SRS vsem TOZD in drugim delovnim skupnostim – zavezancem prispevka BREZPLAČNO.

Skupnost želi, da bi se zavarovanci kar najbolje seznanili z osnutkom samoupravnega sporazuma o konstituiranju skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji in z osnutkom statuta o spremembah in dopolnitvah statuta skupnosti. O pomembnih dokumentih naj bi delovni ljudje razpravljali in se o predlaganih rešitvah v javni razpravi tudi izrekli.

DE

DELAVSKA ENOTNOST

IX. 1974 – ŠT. 36 – L. XXXI

SEJNA SEJA RS ZSS

Kongresno gradivo v rokah delavcev

V začetku tedna je bila v Ljubljani razširjena sejna seja republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Seji je bilo že pred tem namenjeno posebno mesto v pripravah na 8. kongres ZSS, ki bo oktobra v Celju. Najprej je morala dati odgovor na vprašanje, ali je gradivo za kongres dovolj prebrano in izpopolnjeno, da lahko gre v javno razpravo. Drugi korak je logična posledica prvega: plenarna je sprejel soglasen sklep, da lahko gredo v naslednjih 17 dneh – po dolgotrajnih razpravah je prvotno število nekoliko skrajšano – v plebiscitarno presojno v osnovne celice sindikatov. Mirno lahko rečemo, da se je kongresno gradivo naposled našlo v rokah delavcev, ki bodo odločili, ali sklepi, ki izražajo njihova osnovna življenjska, delovna in samoupravljalna hotenja ali ne.

Če bo sklep sprejel več kot dve tretjini vseh osnovnih organizacij slovenskih sindikatov, bo imel kongres pravico, da jih svečano razglaši.

Na plenarni seji, ki jo je vodila generalna sekretarica RS ZSS Ivanka Vrhovčak, so sprejeli statutarni dogovor o organiziranosti in delovanju sindikatov in Zveze sindikatov Slovenije, pregledali in sprejeli poročilo republiškega sveta za 8. kongres, opravili še zadnjo korekcijo osnutkov sklepov kongresa in sprejeli odlok o delegatski sestavi in načinu izvolitve novega republiškega sveta in nadzornega odbora Zveze sindikatov Slovenije.

Na zemljišču mariborskega Agrokombinata ob Betnavskem gradu je bilo minulo soboto republiško tekmovanje traktoristov, na katerem se je pomerilo kar 63 tekmovalcev in tekmovalk z vseh krajev Slovenije. Kljub slabemu vremenu, predvsem pa razmočeni zemlji, so dosegli mojstri pluga izredno dobre rezultate. Najboljši med najboljšimi so bili Sobočani, ki so osvojili prva mesta tako med ekipami kot med posamezniki – Foto: A. UL

Obisk iz ZAR

Vsredo, 11. septembra, je obiskala republiški svet Zveze sindikatov Slovenije egiptovska sindikalna delegacija, ki jo je vodil podpredsednik sindikata tekstilcev ZAR Ibrahim Shalab. V razgovoru z našimi sindikalnimi delavci so se člani egiptovske sindikalne delegacije zanimali predvsem za probleme pri ukinjanju nočnega dela žensk in mladoletnikov, o integracijskih procesih v tekstilni industriji ter o načinu včlanjevanja naših delavcev v sindikalno organizacijo. Gostje iz Egipta so obiskali še Gorenjsko predilnico v Skofji Loki in predilnico v Trzinu.

V kongresnih pripravah

V pripravah na 8. kongres Zveze sindikatov Slovenije in na 9. kongres Zveze mladine Slovenije bo 13. in 14. septembra v Jasnici pri Kočevju dvodnevni seminar o aktualnih nalogah sindikatov Slovenije in slovenske mladine v predkongresnem obdobju. Na seminarju bodo udeleženci že končanega prvega in drugega političnega tečaja za sindikalne in mladinske aktiviste v osnovnih organizacijah sindikatov, mladinskih aktivih in organih samoupravljanja.

Na seminarju bodo obravnavali tista vprašanja, o katerih se bodo pogovarjali in odločali na obeh kongresih. Za sindikalne aktiviste so pomembna predvsem vprašanja prilagajanja sindikatov in njihove organiziranosti ustavnim spremembam ter osnutki sklepov 8. kongresa, ki jih je pred nedavnim dal v razpravo v osnovne organizacije sindikata republiški svet Zveze sindikatov Slovenije. Za mladinske aktiviste pa bodo zanimiva predvsem določila predloga statuta Zveze socialistične mladine Slovenije in predlogi resolucij, ki jih bo sprejel 9. kongres slovenske mladine.

D. R.

Obisk iz Sovjetske zveze

Te dni so obiskali republiški svet ZSS sindikalni delavci iz Sovjetske zveze, ki jih je vodil Genadij Klimov, predsednik republiškega odbora sindikata Belorusije. V razgovoru z našimi sindikalnimi delavci so postavljali zelo konkretna vprašanja o reorganizaciji sindikata pri nas, o odnosu sindikata do samoupravljanja in o načinu delovanja sindikalne organizacije v podjetju.

Poleg republiškega sindikalnega sveta v Ljubljani so sindikalisti iz Belorusije obiskali še Elektrarno Šoštanj. V Velenju so se pogovarjali s političnim aktivom rudnika, v Mariboru pa s političnim aktivom Elektrokovine. Ogleдали so si tudi hidroelektrarno Zlatoličje pri Mariboru.

Minuli torek je bila v veliki dvorani skupščine RS razširjena plenarna seja republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Seja - vodila jo je generalna sekretarka RS ZSS Ivanka Vrhovčak - je imela poudarjeno predkongresni značaj, saj so bila na dnevnem redu le vprašanja, ki pravzaprav pomenijo vključevanje najširših plasti sindikalnega članstva v javno predkongresno razpravo. V mislih imamo statutarni dogovor o organiziranosti in delovanju sindikatov in zveze sindikatov v SR Sloveniji, poročilo republiškega sveta ZSS za 8. kongres ZSS, osnutek sklepov 8. kongresa ZSS in odlok o delegatski sestavi in načinu izvolitve novega republiškega sveta in nadzornega odbora ZSS.

Po uvodni besedi Ivanke Vrhovčak, ki je dala poudarka vsem vlogi sindikatov v razvijanju njihovih odločitev v združenem delu, se je sprejetjem posameznih sklepov razvila razprava, ki imela namena dati materialno podporo uvodu v kongresno delo, temveč bi v bistvu lahko označili kot predlogov za dopolnitev govora, poročila in sklepov. Seveda utemeljitev predloženih dopolnil in sprememb prav gotovo bo v vsem delu najmanj do kongresa največja pozornost osnutkom sklepov 8. kongresa. Po temeljitih pripravah in dopolnjevalnem delu je ostalo sedemnajst. Resniški svet je sklenil, da v točke objavi v prilogi DE "Sindikati". Obenem je sklenil, da osnutek predloži v javno razpravo sindikalnemu članstvu in osnovnim organizacijam sindikata, delegatom v sindikalnih organih pa tudi osnutek v organu in organizacijam. "Z množično udeležbo v razpravi o teh osnutkih so menili na plenumu, prav gotovo zagotovljeno, bodo sklepi 8. kongresa kar najbolj odražali hotenja delavcev in da bo njihovo uresnitve pomenilo odločilen prihod sindikatov v nadaljnji izvedbi naše samoupravne socialistične družbe."

PREDLOGI DO 21. OKTOBRA
Naj dostavimo, da je treba polnilne in spreminjalne naloge k osnutkom sklepov 8. kongresa poslati republiškiemu svetu ZSS najpozneje do 21. oktobra leto.

Opozorimo naj še na ugotovitve, ki jo bo kongres prav gotovo potrdil, da so sindikalno organizirani delavci v Sloveniji v celoti sprejeli idejnopolično in politično usmeritev in sklepe kongresov Zveze komunistov Jugoslavije in Zveze komunistov Slovenije.

Kongres bo moral pri sprejetju osnovne akcijske usmeritve za delovanje slovenskih sindikatov upoštevati politično in idejno razpoloženje delavcev, ki hočejo razreševati družbena in gospodarska vprašanja na temelju socialistične politike in s tem na samoupravnih osnovah odločilno vplivati tudi na svoj lastni družbeni, materialni in socialni položaj. Na temelju sprejete idejnopolične usmeritve bo moral kongres, izražajoč razredne interese delavcev, sprejeti sklepe, ki bodo čim bolj jasno opredelile naloge sindikatov in odgovornost v zagotavljanju odločilne vloge delavskega razreda na razreševanju družbenih in samoupravnih osnovah.

Prav tako je treba opredeljevanju smeri in nomenklature sindikalnega delovanja na posameznih področjih družbenega življenja je treba vsebinsko in politično oceno dosežanj delavstva slovenskih sindikatov, ki jo prinaša poročilo o delu

med kongresoma in jo bo prav gotovo navrgla tudi javna razprava.

17 OSNUTKOV SKLEPOV

Kongres bo predvidoma sprejel naslednje sklepne dokumente:

„1 - Nadaljnje razvijanje samoupravljanja delavcev v te-

VRHOVČAK:

»BOJ ZA NOVO«

Generalni sekretar RS ZSS Ivanka Vrhovčak je v uvodni besedi med drugim poudarila, da „v osnutkih sklepov ne ponavljamo, kaj in kdo se preprečuje in zavira, da delavci v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela tako počasi uveljavljajo svoje neodtujljive pravice in dolžnosti. Ne ugotavljamo znova, kje so vzroki, da delavci v življenju samoupravne organizacije ne uporabijo določb, ki so jih zapisali v samoupravni sporazum. Ne obsojamo že politično obsojenih primerov, da se nekateri še vedno pogajajo, koliko komu samoupravljanja, kaj in kdo je zrel ter goden za TOZD, da še vedno nekateri licitirajo z voljo in odločanjem delavcev...“

Potem je nadaljevala: „Kaj je narobe v naši samoupravni praksi, vemo! Take analize uresničevanja ustave in izvajanja ukrepov za hitrejšo presajanje ustavnih določil v samoupravno prakso smo na različnih ravneh že večkrat opravili. V sindikatih nazadnje v začetku julija. Rezultat pa še ni tak, kot bi želeli.“

Zato se zavedamo, da bo boj za hitrejšo spreminjanje odnosov, boj za TOZD, krajevno in interesno skupnost in njihovo polno samoupravno vsebino in odnos izredno žilav. Zavedamo se, da bomo sindikati svoj del nalog morali opraviti še z večjo odgovornostjo in delovati kot razredna organizacija ter na vseh ravneh svoje organiziranosti na odkrit, neposreden način ukrepati tako, da se ne bo mogel nihče več v našem času in prostoru na kateremkoli položaju in na kateremkoli delovnem mestu rogati novi ustavi, našemu idejno političnemu programu in nalogam in se še naprej v miru obnašati in delati po starem.

POTREBNI STA DELAVSKA POBUDA IN AKCIJA

Zato se je potrebno tudi v lastni organizaciji nedvoumno dogovoriti, kaj moramo in kaj hočemo storiti v interesu delavcev. Prav je, da v imenu vseh velikih uspehov, ki smo jih nedvomno dosegli na celovitem področju samoupravljanja, ugotovimo, da smo tudi v sindikatih bili sredi prezbrabze naše samoupravne družbe, da smo v sindikatih izbojevali z delavci pomembne uspehe v obvladovanju oblasti na področju celotne družbene reprodukcije. In da je to odraz dela in revolucionarnega žara tisočev naših sindikalnih aktivistov in mnogih organov in celotne organizacije

meljnih in drugih organizacijah združenega dela, 2 - Naloge sindikatov pri razvijanju samoupravnih interesnih skupnosti, 3 - Naloge sindikatov za uveljavljanje delavske kontrole, 4 - Produktivnost dela in sistem razporejanja dohodka v TOZD, 5 - Samoupravni odnosi pri razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke, 6 - Naloge sindikatov na področju planiranja in družbeno-ekonomskega sistema, 7 - Utrjevanje socialne varnosti in obvladovanje socialnih razlik, 8 - Delovne in življenjske razmere delavcev, 9 - Razvoj stanovanjskega gospodarstva, 10 - Preobrazba vzgoje, izobraževanja in kulture na samoupravnih osnovah, 11 - Naloge na področju kulture in znanosti, 12 - Oddih in rekreacija delavcev, 13 - Organiziranost, kadrovska politika in izobraževanje v sindikatih, 14 -

Obveščanje in samoupravno komuniciranje, 15 - Ljudska obramba in družbena samozашčita, 16 - Sindikati in naši delavci v tujini, 17 - Mednarodna dejavnost sindikatov in sodelovanje z naprednimi sindikalnimi gibanji.

Sprejeti dokumenti bodo osnova za sprejemanje sprotnih akcijskih programov in njihovih nosilcev na vseh ravneh sindikalnega delovanja, za sprotno kritično spremljanje, kako uspešno se uresničujejo sprejeti sklepi in za ugotavljanje politične odgovornosti, za organizirano usklajevanje družbenih akcij z ostalimi družbenimi dejavniki, zlasti SZDL in za delovanje delegacij ter delegatov in še za delovanje sindikalnih organizacij na vseh ravneh, da bodo v skladu s sprejetimi sklepnimi dokumenti kongresa sprejela tudi lastne programe.

sindikato. Vedeti pa je treba, da tudi s svojo nedosednostjo, neprincipialnim uresničevanjem nalog, še vedno v preveliki meri s forumskim delovanjem, sem in tja pa tudi z oportunistom, objektivno služimo vsem tistim silam, ki so jim bližnji birokratski, tehokratski in centralistični odnosi. V nekaterih sredinah še vedno vladajo take razmere, da se najodgovornejši delavci v političnih organizacijah, tudi v sindikatih in občinski samoupravi, prijateljsko trepljajo z najodgovornejšimi upravnimi, samoupravnimi in političnimi delavci v organizacijah združenega dela tudi tedaj, ko v takih organizacijah ne služijo neposrednemu delavčevemu interesu, ko se še vedno gredo „mi - vi“, v katerih eni predpisujejo politiko, delijo oblast, drugi pa bi jo naj le izvajali, upravljali pa le toliko, kolikor zahteva SDK.“

Vrhovčakova je take odnose osvetlila še s trditvijo, da v takih organizacijah in razmerah ne more biti niti interesa niti možnosti za večjo produktivnost, za boljše gospodarjenje, zato tudi ne ustvarimo toliko, kolikor bi morali ustvariti za razvoj svoje TOZD, za potrebe delavca in njegove družine in za potrebe ožje in širše družbene skupnosti. Zato smo tudi v zamudi s sprejemanjem dobrih samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov in ne moremo uveljaviti osnovnega principa nagradevanja - vsakemu po vloženem delu. Prav za premagovanje takih razmer je, kakor je dejala Ivanka Vrhovčak, „potrebna naša delavska pobuda in akcija, ki mora biti močnejša in učinkovitejša kot pasivnost in celo odpor nekaterih struktur in posameznikov. Tako ravnanje zahteva tudi vsebina sklepov 8. kongresa ZSS.“

SKLEPI MORAJO BITI AKCIJA ZA AKCIJO

V nadaljevanju svoje uvodne besede je Ivanka Vrhovčak podrobneje spregovorila o treh skupinah področij, ki jih - glede na delovanje sindikatov - vsebujejo osnutki sklepov:

„1 - Razčlenjujemo svojo odgovornost za nadaljnji razvoj samoupravljanja od temeljne do drugih organizacij združenega dela in samoupravnih interesnih skupnosti. Opredeljujemo, kako bomo uveljavili delavsko kontrolo kot instrument utrjevanja oblasti delavcev, uresničevanja samoupravljanja kot pravice in dolžnosti. Dalje - želimo neposredno sodelovati na pod-

7 RAZŠIRJENE PLENARNE SEJE RS ZSS

Pred najširšo razpravo

rejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke, na področju samoupravnega sporazumevanja. Pri tem izhajamo iz osnovnega izhodišča, da sta doseženi dohodek in produktivnost sedanjega in minulega dela v neposredni odvisnosti.

3 - Sindikati vemo, kakšne naloge in odgovornosti imamo pri razreševanju delovnih in življenjskih razmer delavcev. Zato se v učinkovitejšem razreševanju teh vprašanj zavzemamo za boljše kvalifikacijsko strukturo, načrtnejše in smotnejše zaposlovanje, varnejše delo, osnovne normative življenjskih in kulturnih razmer za delavce, ki prihajajo na delo iz drugih krajev Slovenije in Jugoslavije. Prav tako hočemo več boljše izkoriščenih varstvenih ustanov in boljše kakovost vzgoje in varstva, pospešeno izgradnjo stanovanj, učinkovitejše zdravstveno varstvo... Vztrajamo na takih pokojninah, ki bodo odraz gibanj osebnih dohodkov, ki so rezultat dosežene družbene produktivnosti dela itd...“

Generalna sekretarka RS ZSS Ivanka Vrhovčak je pred zaključkom svojega izvajanja še posebej opozorila na to, da sindikati pomemben del nalog v

sklepih posvečajo utrjevanju socialne varnosti in obvladovanju socialnih razlik. Zato terjajo, da dohodki od dela in podružbljanja potrošnje zagotovijo delavcu in njegovi družini pokrivanje minimalnih življenjskih potreb, ki jih bomo ugotovili z enotno metodo „košarice življenjskih potrebščin“ za delavsko družino.

NALOGI SO KONKRETNO OPREDELJENE

Naj opozorimo še na nekatero zaključno misli Ivanke Vrhovčak:

„Nalog smo si naložili in prevzeli mnogo. Opredeljene so konkretno in zahtevajo akcijo. Zato se tudi zavedamo na vseh ravneh sindikalne organiziranosti - od osnovne organizacije sindikata, občinske do republiških sindikatov in zveze sindikatov, kaj moramo storiti in kako ravnati sami, kaj pa skupaj z družbenimi dejavniki v hitrejšem spreminjanju družbenih, materialnih in socialnih odnosov na vseh področjih združenega dela.“

Sklepi 8. kongresa morajo biti akcija za akcijo. V njih mora dobiti in najti vsaka raven sindikalne organizacije svoje naloge. To pa niso naloge delegatsko sestavljenih organov za delegatsko sestavljene organe, ampak naloge organiziranega članstva za organizirano članstvo. Zato je priprava na kongres, priprava za ključnih sporočil in akcijskih nalog kongresa stvar vsoga članstva.“

ŠAUBERT:

»BODIMO DOSLEDNI«

V razpravi so bile deležne posebne pozornosti besede direktorja za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov Stjepana Šauberta, ki je opozoril na nespoštovanje dogovora, naj bi se sredstva, ki jih je bilo v masi kalkulativnih osebnih dohodkov več zaradi nedavne valorizacije (ki je sledila podražitvi osnovnih življenjskih potrebščin), porabila samo za korekcijo tistih osebnih dohodkov, ki so nižji od povprečja. Tako rešitev je zahtevalo prav predsedstvo republiškega sveta ZSS.

„Opozorjam na „pestrost“, ki v nekaterih primerih popolnoma odstopa od priporočila. Ali lahko trdimo, da je skladno s priporočilom ukrepanje sindikatov v tistih TOZD, kjer so dali vsem zaposlenim enak „draginjski dodatek“? Ali je v skladu s priporočilom ravnanje tistih sindikatov, ki se niso uprli delitvi v enakem odstotku na OD in podobno? Če pogledamo nekaj zadnjih števil DE, vidimo, kako različno so se vedle gospodarske organizacije in v nekaterih primerih sploh ni videti, da bi sindikati opozarjali na neskladja in se jim upirali. Ustvarja se čudna klima, kakor da lahko vsakdo počne, kar se mu zdi, ne glede na dogovore.“

Prav področje osebnih dohodkov pa je toliko občutljivo, da nespoštovanje dogovorov lahko prinese samo več škode in nikakor ne koristi. Istočasno pa govorimo o socialni ogro-

GRČAR:

»Enotna podpora«

Da bi kompletirali poročilo s plenarne seje RS ZSS, se ustavimo še ob statutarnem dogovoru o organiziranosti in delovanju sindikatov. Uvodno besedo je imel predsednik statutarne komisije in sekretar RS ZSS za organizacijo Slavko Grčar, ki je opozoril na to, da je statutarne komisije dobila več sto pripomb, vendar pa tudi enoglasno podporo za osnovna izhodišča dogovora. Zakaj?

„Nad 3.000 delegatov, ki so na sejah pretresali dogovor,“ je dejal Slavko Grčar, „je lahko videlo njegove poglavitne sestavine in jih sprejelo, ker so ugotovili... da statutarne dogovor zagotavlja odločilno vlogo članstva, združenega v OOS in preoblikovanje osnovnih organizacij sindikata v skladu s potrebami in interesi delavcev.“

Tudi zato, ker statutarne dogovor dosledno izhaja iz takih

temeljnih načel kot so razrednost, neposrednost, demokracija, konkretnost, načrtnost, odgovornost, javnost... Dalje: načelo, ki je močno vgrajeno v ta dokument, je sporazumevanje, način odločanja v sindikatih. Dalje zato, ker statutarne dogovor uzakinja celoten delegatski sistem v sindikatih tako, kot ustreza značilnostim družbenopolitičnih organizacij. Dalje zaradi tega, ker statutarne dogovor omogoča ustreznejše povezovanje osnovnih organizacij in s tem članstva v sindikate posameznih dejavnosti. Ponovno je bila pozdravljena odločitev, naj imamo v Sloveniji več sindikatov. Dalje so delegati podprli novo razmerje med sindikati in zvezo sindikatov kot razmerje med samostojnim delom in skupno celoto.“

J. T.

FOTO KRONIKA • FOTO KRONIKA • FOTO KRONIKA • FOTO KRONIKA

Pred dnevi je bila 25-članska delegacija, ki so jo sestavljali predstavniki osnovnih organizacij sindikata, predstavniki samoupravnih organov in nekateri vodilni delavci Rudnika živega srebra iz Idrije na obisku v tovarni ETA v Cerknem. Čeprav sta ta dva več kot 1000-članska kolektiva v isti občini in imata mnogo skupnih problemov, so bili dosežani stiki le občasni in nezadovoljivi, zato je bilo nujno potrebno vzpostaviti boljše medsebojne stike in se seznaniti s skupnimi problemi.

Predstavniki tovarne ETA so najprej se-

znali idrijske goste z zgodovino tovarne, z delom samoupravnih organov, družbeno-političnih organizacij in delom TOZD, nato pa so si gostje ogledali tovarniške obrate in se seznanili s proizvodnimi postopki. Predstavniki obeh kolektivov so se domenili, da bodo poslej stiki bolj trdni, organizirani bo tudi več športnih srečanj med športniki teh kolektivov.

Predstavniki tovarne ETA bodo v kratkem vrnili obisk in si ogledali obrate in se seznanili s proizvodnjo živega srebra.

Ne samo formalno — v praksi

Prejšnji teden se je sestel občinski svet zveze sindikatov občine Koper. Zaradi izredno pomembnih nalog, ki so jih obravnavali na tej seji, so se seje udeležili tudi predstavniki večjih delovnih organizacij občine Koper. V razpravi so vsestransko podprli predlog statutarnega dogovora o organizaciji in delovanju sindikatov v Sloveniji. Predlagali so le nekatere manjše spremembe v tekstu, ki zadevajo sindikate kraško-obalnega področja. Potrdili so deset evidentiranih delegatov za republiški in pet delegatov za zvezni

kongres sindikatov. Ti delegati bodo zastopali 17 novo organiziranih sindikatov v občini Koper.

Prav tako so kritično ocenili vodstva in odgovorne osebe nekaterih delovnih organizacij in delovnih skupnosti, ki še vedno le formalno uresničujejo ustavno določila o ustanavljanju TOZD in združevanju, izdelavi in sprejemanju samoupravnih aktov in sporazumov. Zamujajo vse roke, dogovorjene na Obalni konferenci zveze komunistov. Zavzeli so se za odločen boj

proti takšnim pojavom in dali pobudo vsem sindikalnim organizacijam, da o teh ljudeh razpravljajo, jim izrečejo politično nezaupnico in zahtevajo odklop iz delovnega mesta, če bo to potrebno.

Občinski svet je dal v javno razpravo tudi predlog plana in naloge Kraško-obalnih sindikatov za obdobje od septembra 1974 do decembra 1975. leta, dogovoril pa se je tudi o preskrbi z ozimnico v letošnjem letu.

FRANC OBOLNAR

LJUBLJANSKI SINDIKATI OCENILI POLLETNA GOSPODARSKA GIBANJA

Za čimprejšnjo odpravo nesorazmerij

MS ZSS Ljubljana zahteva, da mora biti v prihodnje poprečni osebni dohodek v Ljubljani primerjan z osebnim dohodkom pogojno kvalificiranega delavca, ker bo le tako mogoče določiti pravilna razmerja med osebnimi dohodki zaposlenih v gospodarstvu in v negospodarskih dejavnostih

Dejstva so nesporna: ljubljansko gospodarstvo je v letošnjem prvem polletju namenilo od doseženega dohodka več kot polovico za osebne dohodke, skoraj 21 % za kritje zakonskih in pogodbenih obveznosti, komaj četrtino pa predstavlja čisti dohodek. Čeprav gospodarski kazalci dovolj zgornjo kažejo, so opozorili na zadnji seji sveta mestnih sindikatov Ljubljane, da ne le izpolnjujemo, ampak tudi presegamo začrtane smerice republiške resolucije o družbenoekonomskem razvoju za leto 1974, pa na večjo odločnost pri izpolnjevanju planskih nalog opozarjajo gornja nesorazmerja, ki utegnejo v jesenskih mesecih močno omajati gospodarske uspehe, dosežene v prvi polovici letošnjega leta.

Za letošnjo šestmesečna gibanja ljubljanskega gospodarstva je značilno, da je hkrati s povečevanjem osebnih dohodkov rastle tudi število zaposlenih. Tako je bilo konec junija v ljubljanskih občinah zaposlenih že več kot 145.000 delavcev ali 4,5 % več kot v istem obdobju lani. Pri tem je bilo v negospodarskih dejavnostih na novo zaposlenih kar 5,3 % več delavcev v primerjavi z lanskim prvim polletjem. V korist negospodarskega sektorja so tudi razponi poprečnih osebnih dohodkov. V gospodarstvu še niso presegle poprečja 3000 dinarjev, v negospodarskega pa je pod to ravnino od skupno dvanajstih dejavnosti samo še pet. Opozoriti je tudi treba, da je v družbenem sektorju še vedno 10.700 zaposlenih, ki prejema od 800 do

1600 dinarjev mesečnih prejemkov, nekaj manj kot 200 delavcev pa je v prvih treh mesecih letos še vedno dobivalo v poprečju do 1000 dinarjev osebnega dohodka. Na seji so sicer opozorili, da je bilo med njimi precej takih delavcev, ki so bili v bolniškem staležu in so zato prejeli manjša nadomestila osebnega dohodka, vendar so morale kljub temu številne TOZD in OZD ob zadnjih podražitvah krepko popravljati osebne dohodke zaposlenim. Upoštevati so morale stališče mestnih sindikatov, naj bi bil najnižji osebni dohodek v ljubljanskem gospodarstvu 1600 dinarjev, in to so storili skoraj v vseh podjetjih. Teže je bilo le v delovni organizaciji Slovenija-cesta, kjer so med tistimi z najnižjimi zaslužki predvsem sezonski delavci.

Po obširni razpravi so zahtevali, da bo moral biti v bodočem analitično obdelanem gradivu o gibanjih ljubljanskega gospodarstva poprečni osebni dohodek primerjan z osebnim dohodkom pogojno kvalificiranega delavca. V mestnih sindikatih prevladuje namreč prepričanje, da bo lahko samo taka primerjava „otipljivo“ pokazala pravilna razmerja osebnih dohodkov, ki jih bodo dobivali zaposleni v gospodarstvu in v negospodarskih dejavnostih.

Prav tako je po oceni MS ZSS eden od glavnih razlogov za sedanje nič kaj spodbudne razmere v ljubljanskem gospodarstvu tudi prepočasno uveljavljanje ustavnih določil. Kon-

stituiranje TOZD poteka v mnogih delovnih organizacijah zelo počasi in preveč formalno, nešteto je primerov, da temeljne organizacije posvečajo premalo pozornosti združevanju dela in sredstev s sorodnimi podjetji. Različna področja gospodarstva se tudi vse prepočasno povezujejo, premalo je zlasti navpičnega povezovanja. Počasni so tudi premiki v povezovanju trgovine ter bančništva s kmetijstvom in industrijo.

Prezreti ne kaže tudi dejstva,

da doslej v Ljubljani niti ena delovna organizacija ni usklajala svojih samoupravnih aktov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov z novimi ustavnimi zahtevami, čeprav v vseh podjetjih dobro vedo, da je prav s to problematiko odprta vrsta vprašanj — od uravnilovke do socialne varnosti delavcev. Ob teh problemih opozarjajo mestni sindikati tudi na to, da delavska kontrola v večini delovnih organizacij sploh še ni zaživel.

-iv

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

Prejela sem odločbo, s katero mi je določeno za leto 27 delovnih dni letnega dopusta. Glede na to, da delamo po eno soboto v mesecu, preostale pa smo prosti, me zanima, ali se štejejo sobote v letni dopust ali ne. Prosim, da mi odgovorite, do kdaj mi bo trajal dopust, če ga nastopim 12. IX. in bom izrabila vseh 27 dni.

S. Š. — Laško

ODGOVOR:

Na vprašanje o štetju prostih sobot smo že večkrat odgovorili in sicer da sobote — tako proste kot delovne, štejejo v dopust, saj je sobota delovni dan po zakonu. Ne glede na to, katero soboto pri vas delate, vam bodo vse sobote, ko boste na dopustu, štete v dopust. Če boste nastopili dopust z 12. 9. in izrabili vseh 27 dni, vam bo dopust trajal do vključno 12. 10. Poudarjamo torej, da je vseeno, ali je sobota delovna ali ne, kajti po zakonu so sobote delovni dnevi, dnevi, ki ne štejejo v dopust, so le nedelje in državni prazniki.

VPRAŠANJE:

V disciplinskem postopku me je komisija spoznala za krivega in mi izrekla disciplinski ukrep razporeditve na drugo delovno mesto. Kolikor vem, premestitev na drugo delo kot disciplinski ukrep ni zakonita, saj je tako bilo pred leti, ko sem zaradi enakega ukrepa sprožil spor in je sodišče razsodilo, da takšna kazena ni zakonita. Ali

me morda podjetje res lahko disciplinsko premesti na drugo delovno mesto?

K. H. — Ljubljana

ODGOVOR:

Res so prejšnji predpisi določali le tako imenovane moralne kazni (opomin, javni opomin, zadnji javni opomin) ter izključitev iz delovnega mesta. Novi zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delovnem mestu določa kot ukrep tudi razporeditev delavca na drugo delovno mesto, vendar z omejitvijo, da gre lahko le začasno razporeditev do največ enega leta. Delovna organizacija torej ni kršila zakona, ko vam je izrekla takšen ukrep, seveda pa je vprašanje, ali je takšen ukrep primeren glede na storjeno kršitev, oz. ali ste delovno mesto, na katero ste premešeni, ustrezno začasno razporeditve. Če ste kršitev res storjena in je postopek izveden v mejah določil zakona, čila — tudi ukrep razporeditve na drugo delovno mesto, celo v takšno delovno mesto, za katero se zahteva nižja stopnja strokovne izobrazbe. Kot rečeno, pa je takšna razporeditev lahko le začasna.

M. LIPUŽIČ

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

DELOVNA ENOTNOST — ŠT. 36 — 14. SEPTEMBRA 1974

Na turističnem tržišču boj brez milosti

Ustavitev delovanja britanske družbe Court Line sredi turistične sezone je močno presežila evropsko javnost, čeprav se že dalj časa širile govorice o njenih finančnih nelikvidnostih. Vendar ko je družba junija skledele z vlado sporazum o odkupu njenih ladjedelnic, bo Court Line s tako pridobljenimi novimi sredstvi, če že ne sanirala svoje turistično-agencijske dejavnosti, pa vsaj izplavala iz vode iztekem glavne sezone. Britanska javnost je bila ob nemem propadu Court Line in turistične agencije Clark presenečena tembolj, ker industrijski minister Wedgwood Benn še ob koncu letošnje junija zatrjeval, da so s prevzemom ladjedelnic družbe Court Line zavarovane vse turistične operacije omenjene družbe v letošnji sezoni.

Britanski industrijski ministri se je zdaj znašel v zgočem javne kritike, toliko bolj, ker je Court Line kljub že znani

nujnosti likvidacije še naprej sprejela rezervacije in predplačila v okviru knjiženj hotelskih kapacitet za račun britanskih turistov, ki se čutijo zdaj ogoljufane. Škoda so, kot je znano, utrpeli tudi številne hotelske in potovalne agencije zlasti v Španiji in tudi v Jugoslaviji, oškodovane pa so bile tudi številne letalske, zlasti charterske kompanije, ki jim medtem že likvidirana Court Line ni poravnala računov.

Čeprav so sprva obstajali načrti, po katerih naj bi posamezne dejavnosti Court Line obvarovali pred propadom vsaj do jeseni – družbo naj bi vsaj začasno reševale civilne letalske oblasti, zveza potovalnih uradov in vlada – ni bilo več nobene dvoma, da bo likvidacija družbe prej ko slej neizbežna. Točen znesek njenih dolgov še ni znan. Že zdaj pa je jasno, da tudi vlada, ki je prevzela ladjedelnic družbe Court Line, na bližnji poravnavi ne bo mogla

zadovoljiti vseh upnikov. Nejasne so za zdaj tudi pravice strank, ki zahtevajo odškodnino za knjižene, a nato neizkoriščene hotelske ali letalske kapacitete. Medtem pa v zvezi z likvidacijo britanske družbe Court Line ostaja odprtih še več drugih vprašanj, tako na primer usoda depozitov v omenjeni vrednosti kakih 5 milijonov funtov, o katerih ni znano, ali jih bodo oškodovanim strankam vrnil potovalni uradi ali pa jih bo letem vrnil iz stečajne mase uradno imenovani likvidator. Ta je sredi avgusta odpustil blizu 3000 v turistični dejavnosti zaposlenih sodelavcev Court Line, kar je politična opozicija v Veliki Britaniji izkoristila za nove proteste in očitke vladi, da je v tem primeru ravnala skrajno neodgovorno.

Vse kaže, da se s propadom Court Line in njene turistične dejavnosti še ni končal proces poglobljenih strukturnih sprememb v britanski turistično-

agencijski dejavnosti. Ta proces bo terjal nove žrtve predvsem iz vrst manjših podjetij, ki ne vzdržijo več ostrega konkurenčnega boja med potovalnimi uradi. Ta boj se je še zaostрил, ko je močno nazadovalo povpraševanje po prevoznih in hotelskih kapacitetah in se je kritično zmanjšalo število klientov v turistični dejavnosti. Kot trdijo, je bila tudi Court Line – čeprav druga največja britanska potovalna agencija – žrtev nesmiselnega tekmovanja med potovalnimi uradi, katerega posledica so nizke cene potovalnih aranžmajev in vse manjši dohodki turističnih agencij.

N. Ž.

Sindikalna organizacija Steklarne Boris Kidrič v Rogški Slatini že dlje sodeluje s sorodnim podjetjem Ukrajinske SRS s sedežem v Kijevu. Potem ko si je tričlanska ukrajinska delegacija pred dnevi ogledala tovarno v Rogški Slatini in se s predstavniki kolektiva pogovorila tako o stanovanjskih kot o sindikalnih vprašanjih, ki so zanimiva za obe strani, je prejšnji teden obiskala tudi RO Sindikata delavcev v industriji in rudarstvu Slovenije. V krajšem razgovoru so se gosti zanimali predvsem za uveljavljanje delegatskih odnosov v sindikatih, za naše izkušnje pri volonterskem delu sindikalnih delavcev in še za nekatera organizacijska vprašanja. Foto služba: DE

SFRJ in svet

Načrtovalci našega dolgoročnega gospodarstva in družbenega razvoja so začeli pripravljati aktivno o tem, kakšno bo v prihodnje naše ekonomsko sodelovanje s tujino. Napovedi o možnih našega bodočega gospodarskega povezovanja s svetom vsebujejo oceno, da se bo nadaljevalo v zapletenih razmerah medsebojno odvisnih, kar pa tudi protislovnih odnosov med državami in posameznimi območji. Izenačevanje povezanosti gospodarjenja in odpravljanja dolgoročnega gospodarskega delovanja razmerij cen, ki sta ga spodbudila energetska kriza in povečanje cen surovin in živil, bo še dolgo vplivalo na odnose v mednarodni delitvi dela. Države, ki so svojo bla-

ginjo gradile na naravnih virih drugih, bodo morale nakopičeno tehnološko znanje prenašati na države v razvoju pod pogoji, ki še malo ne bodo podobni sedanjim odnosom odvisnosti in preli-vanja dohodka.

Glede na podaljševanje mednarodne monetarne krize in zaradi pomanjkanja trdnega mednarodnega merila vrednosti se čedalje bolj krepijo dvostranske oblike mednarodnega sodelovanja, v katerih so dobave surovin po eni strani ter dobave opreme in prenašanje tehnologije po drugi strani v tesni medsebojni zvezi. Glavni razlog za to pa je, da so države v razvoju spoznale, da v spremenjenih razmerjih sil ni več mogoče dopuščati, da bi mednarodni ekonomski odnosi in mehanizmi in pogoji menjave na svetovnem tržišču obnavljali preli-vanje dohodka v industrijsko razvite države. Neenakomerna razvrstitev energetskih virov in drugih osnovnih surovin znotraj skupine držav v razvoju bo krepila potrebo po skupni politiki do razvitih držav, predvsem pa do mnogonacionalnih družb, ki imajo v rokah monopol tehnologije, kapitala in marketinga.

Razvoj Jugoslavije terja, da razširjamo ekonomske stike s tujino, pri čemer bo imel vse večji delež izvoz, hkrati s prizadevanji, da bi tudi uvoz lahko obdržali na potrebnih ravni. Visoke stopnje rasti zunanjetrgovinske menjave so pogoj, da se pospeši in stabilizira gospodarska rast. Takšne stopnje morajo – ob hkratni tehnološki modernizaciji – olajšati spremembe v strukturi gospodarstva. Odpiranje k svetovnemu gospodarstvu naj bi pospešilo specializacijo in delitev dela v domačem gospodarstvu in povečalo njegovo učinkovitost. V tej zvezi sodijo, da bi se delež izvoza blaga in storitev v družbenem proizvodu leta 1985 lahko povečal od sedanjih 26 odstotkov na približno 35 odstotkov, uvoz pa od 30 na 37 odstotkov. To zahteva realno stopnjo rasti izvoza blaga in storitev v višini 9 do 10 odstotkov, uvoza pa 8 do 9 odstotkov. Stopnja uravnovešenosti sprotne plačilne bilance v času od leta 1985 bo odvisna predvsem od razvoja domače energetike, surovinske in živilske baze in od stopnje izkoriščanja zmogljivosti, storilnosti dela in akumulativne sposobnosti gospodarstva. Dokaj hitrejši razvoj domače industrije strojev, bazične kemije, prometa in turizma mora biti bistven pogoj racionalnega in dinamično bolj usklajenega uvoza in izvoza industrijskih proizvodov, to pa bi pomenilo vključevanje v mednarodno delitev dela na višji tehnološki ravni. Na podlagi višje tehnološke razvitosti, učinkovitosti gospodarjenja in storilnosti dela naj bi dosegli tudi višjo stopnjo mednarodno konkurenčne sposobnosti jugoslovanskega gospodarstva.

Dolgoročni razvojni in politični interes Jugoslavije kot neuvrščene države naj bi hkrati s krepitvijo surovinske in industrijske podlage in akumulativne sposobnosti gospodarstev držav v razvoju omogočil, da bi podvojili sedanji delež držav v razvoju pri ekonomskem sodelovanju in zunanjetrgovinski menjavi SFRJ, in sicer v vseh oblikah, ki so značilne za sodobne mednarodne ekonomske odnose.

V. O.

Inflacija – evropsko zlo sedanosti

Letos se bo narodni bruto proizvod v državah EGS predvidoma realno povečal v povprečju za 2,5 %. Stopnja inflacije bo hkrati narasla na povprečno 13 %, medtem ko bo tekoči primanjkljaj plačilnih bilanc držav – članic EGS po predvidevanjih komisije te evropske gospodarske združbe narasel na 20 milijard dolarjev.

Realni porast narodnega bruto proizvoda bo višji v Italiji in Franciji in bo znašal kakih 4,5 %. Sledijo Irsko s 4 %, Belgija s 3,5 %, Nizozemska z 2,5 %, ZR Nemčija in Danska z 2-odstotno rastjo narodnega bruto proizvoda. Na zadnjem mestu je Velika Britanija, ki bo zabeležila celo nazadovanje rasti za približno 1,5 %.

Inflacija bo visoka, vendar od države do države različna. Znašala bo od 8 % do 18 %, a povprečno 13 %. Lani je bila povprečna stopnja inflacije le okrog 8 %.

Najvišjo stopnjo inflacije med državami EGS bo letos zaznamovala Italija, in to 18 % (11 % v letu 1973). Na drugem mestu bo Irsko s 15-odstotno rastjo inflacije (lani 11,5 %), na tretjem Velika Britanija s 14,5 % (lani 8,6 %), na četrtem Danska s 14 % (9,3 % lani), na petem Francija s 13,5 % (lani 7,2 %), na šestem Nizozemska z 12 % (lani 9 %), na sedmem Belgija z 11,5 % (lani 7 %), na osmem Luksemburg z 9 % (lani 6,1 %) in na devetem ZR Nemčija z 8,5 % (lani 7,1 %).

Kot rečeno, bo znašal primanjkljaj v plačilnih bilancah držav – članic EGS kakih 20 milijard dolarjev in bo najmanj desetkrat večji od lanskega. Največji plačilno-bilančni primanjkljaj bodo imele Italija, Francija in Velika Britanija, nekoliko manjši pa bo v Irski in Danski. Najbolje pa se bo odrezala ZR Nemčija, ki bo letošnje finančno leto – kot kaže – zaključila z visokim presežkom.

nž.

ZVONKO ŠTAUBRINGER:

TITO – DRŽAVLJAN SVETA

»Predsednik Tito se je zavedal, da delitev povojnega sveta na dve sprti strani ogroža mir in prizadevanja na novo osvobojenih narodov, da bi odstranili posledice fevdalizma in kolonializma. Bilo je jasno, da je edina pot za preprečitev konfrontacije – neuvrščenost.«

Tako je med drugim zapisala o Titu, državljanu sveta, enem najpomembnejših arhitektov aktivne miroljubne koeksistence in neutrudnem borcu za mir v svetu, hčerka njegovega velikega soborca Nehruja in predsednica indijske vlade Indira Gandhi v predgovoru h knjigi. In pristavila: »Ta knjiga po pravici opisuje predsednika Tita kot državljana sveta. Malo državljanov je storilo več za izgradnjo novega svetovnega reda, ki temelji na zaupanju, enakosti in sodelovanju med narodi.«

Na blizu 400 straneh avtor knjige popisuje trideset let dolgo pot predsednika Tita, da bi pokazal in dokazal človeštvu, kako se je vendarle možno izogniti novi katastrofi. Na tej poti se je predsednik Tito srečeval z mnogimi uglednimi državniki, politikmi, kulturnimi, družbenimi delavci pa tudi s preprostimi ljudmi.

Mnoge izrečene besede in mnoga srečanja so ujeta na straneh knjige TITO – DRŽAVLJAN SVETA. Ne samo zanimivo branje – čeprav tudi to – slikovit prikaz boja predsednika Tita za miroljubno sožitje med narodi sveta! Knjiga, ki bo privlačna za vse sedanje generacije, knjiga, ki bo vsakomur razumljiva!

»Titovo ime in njegova dejanja so vtikana v vse sodobne tokove mednarodnih odnosov, v boj vseh narodov sveta proti hegemonizmu in imperializmu, hkrati pa za svobodo, za medsebojno razumevanje in sodelovanje« – piše v predgovoru Mitja Ribičič. »Prav to potrjuje ta knjiga in izjave mnogih državljanov, znanstvenikov, kulturnih delavcev in drugih pomembnih osebnosti, ki vidijo v Titu nosilca progresivnih prizadevanj človeštva, velikega državljanu sveta.«

INA SLOVENSKEM KNJIŽNEM TRGU V ZALOŽBI ČZP »DELAVSKA ENOT-NOST« IN V SODELOVANJU Z NIP »RADNIČKA ŠTAMPA« BEOGRAD:

Zvonko Štaubringer:
TITO – DRŽAVLJAN SVETA

Knjiga je vezana v platno, opremljena s ščitnim ovitkom, tiskana na finem, brezlesnem papirju. V knjigi bo šestnajst strani ilustracij na umetniškem papirju.

NAROČILNICA št. . . . .

Nepreklicno naročam pri ČZP Delavska enotnost, Ljubljana

(z besedo) . . . . . izvodov

knjige: TITO – DRŽAVLJAN SVETA po prednaročniški ceni 150 dinarjev za izvod.

Knjigo pošljite na naslov: . . . . .

Poštna št.: . . . . . Kraj: . . . . .

Priimek in ime podpisnika naročilnice: . . . . .

V . . . . . dne . . . . . 1974.

(Podpis odgovorne osebe – naročnika in žig, če naroča organizacija)

Glavni krivec — človek

Število žrtev v prometu nenehno narašča. Železniška nesreča v Zagrebu bo letošnja bilanca zanesljivo naredila še posebno tragično. Miloško Milutinović, predsednik zveznega odbora Sindikata delavcev v prometu in zvezah Jugoslavije je v svoji izjavi za jugoslovansko javnost med drugim dejal tudi tole:

„Res je, da so prometne nesreče čedalje pogostejše, in to ne le na železnicah in cestah, tudi v zračnem prometu. Kot kaže, je glavni vzrok za vse te nesreče — tudi za tragedijo na zagrebški železniški postaji — v tem, da je odpovedal tako imenovani človeški dejavnik, da je zatajila odgovornost tako do potnikov kot do družbenega imetja. Analize vzrokov prometnih nesreč izpričujejo, da je v več kot 90 % primerov glavni krivec prav človek.“

Zavoljo tega je ena osnovnih nalog sindikatov in vseh drugih forumov v prometu, da storijo vse, kar je v njihovi moči, da bi odstranili ta vzrok. Vendar pa je treba reči, da bi morala tudi jugoslovanska družba storiti precej več za rešitev težav, v katerih so železnice že več let. Tako na primer ni mogoče sprejeti tega, da morajo na železnicah številne tehnično-ekonomske probleme reševati na račun osebnih dohodkov železničarjev. Železnice se modernizirajo, z modernizacijo pa nastajajo tudi socialni problemi železničarjev. V ŽTP Beograd, denimo, je kakih 4000 delovnih invalidov. Velike so potrebe po strokovnem usposabljanju zaposlenih, toda doslej je bilo storjenega zelo malo. Počasi se rešujejo tudi problemi življenjskega standarda zaposlenih na železnicah, zlasti pa stanovanjska vprašanja, odhiti, prehrana. To pa pomeni, da je železnicam nujno potrebna pomoč, da bi lahko te probleme čimprej odpravili.

ČRNA GORA: Nov veter v stanovanjski politiki

Najpomembnejša novost zakona o stanovanjskih razmerjih v Črni gori je zmanjšanje stanovanjskega minimuma; občan bo smel imeti le eno stanovanje; dve ali tri manjša stanovanja pa le gospodinjstvo. V ta maksimum sodijo tudi počitniške hiše. Prav tako ima občan stanovanjsko pravico le do enega družbenega stanovanja. Kdor uporablja dve ali več stanovanj, bo moral o tem obvestiti stanovanjski organ v petnajstih dneh in se odločiti, katero stanovanje bo obdržal. V istem

kraju prebivanja občan ne more imeti hkrati družbenega in privatnega stanovanja, občine pa bodo določile, kaj je isti kraj prebivanja v urbani ali stanovanjski coni. Stanovanja bodo tudi v prihodnje delile delovne organizacije, posamezniki, ki bi se mu zgodila krivica pri delitvi, pa se bo lahko obrnil na sodišče. Stanovanjskih prostorov ne bo mogoče uporabljati za poslovne namene, razen v izjemnih primerih s posebnim dovoljenjem občine.

Enoten dogovor

Tudi v Srbiji nameravajo samoupravne sporazume in družbene dogovore o delitvi dohodka in osebnih dohodkov do konca leta v celoti uskladiti z ustavo in dokumenti, sprejetimi na 10. kongresu ZKJ. V sindikatih Srbije menijo, da razpon osebnih dohodkov delavcev z enako kvalifikacijo v različnih delovnih organizacijah ne more biti večji kot 1:2 oziroma 1:1,8. Z družbenimi dogovori pa naj bi enotno določili minimalne in maksimalne osebne dohodke.

Kolikor je možno — ali po rezultatih dela?

Pred dnevi je zvezni zavod za statistiko objavil podatke o poprečnih zaslužkih Jugoslovancev v letošnjem prvem polletju. Zaposleni v gospodarstvu so zaslužili v prvi polovici leta 2222 dinarjev na mesec ali za 479 dinarjev več kot v lanskih prvih šestih mesecih. Zaslužki v negospodarskih dejavnostih pa so znašali 2598 dinarjev na mesec ali za 613 dinarjev več kot v enakem času lani. Kot vse kaže, se zaslužki v negospodarskih dejavnostih zvišujejo precej hitreje kot v gospodarstvu in najbrž bi moralo to razmerje zbuditi več pozornosti gospodarskih strokovnjakov in sindikalnih organizacij, kot ga je.

Tako so se, denimo, osebni dohodki zaposlenih v loteriji povečali za 74 %, zunanji trgovini za 48,5 %, bankah za 41 %, medtem pa so nekatere kategorije zaposlenih, kot naprimer pristaniški delavci, dobili le 7,2 % povečanja, drugi pa še manj. Pojasnilo, zakaj tako, je zelo enostavno. Sporazumi o delitvi osebnih dohodkov med bankami, zunanjo trgovino itd. so sporazumi med bogatimi, tisti pa, ki so jih podpisali železničarji, železarji, tekstilci itd. pa so sporazumi med siromašnimi. Samoupravni sporazumi, ki so bili podpisani pred sprejetjem ustave, vsebujejo številne pomanjkljivosti in protislovja. Dve njihovi glavni hibi pa sta v tem, da je osebni dohodek odvisen od dveh elementov, ki ju je možno obračunati tako ali drugače: od dohodka podjetja, ki se oblikuje na kakršenkoli način, in formalne kvalifikacije skupaj z minulim delom, popolnoma pa je zanemarjen dejanski učinek dela. Zato je potrebno čimprej opraviti celovito revizijo že podpisanih sporazumov in celotne politike delitve dohodka, ki nagrajuje poprečneže oziroma tiste, ki manj delajo, namesto da bi spodbujala produktivnost in sposobnost.

Nič kaj razveseljiv ni tudi podatek, da so se zmanjšali razponi dohodka med posameznimi gospodarskimi področji. Tudi razponi med osebnimi dohodki nekvalificiranih delavcev in strokovnjakov so se zmanjšali. V nekaterih kolektivih je spet slišati parolo o „enakosti v siromaštvu“. Družbeni dogovori in samoupravni sporazumi so sicer zmanjšali pretirane razlike pri osebnih dohodkih iste kvalifikacije, preveč pa so se oprli na formalne kvalifikacije. Uravni-

lovka se pojavlja tam, kjer je zatajil sistem delitve ali pa so osebni dohodki nizki in se spreminjajo v neko obliko medčloveške solidarnosti. V boju proti uravnilovki, ki je nevarna z ekonomskega stališča, saj zmanjšuje proizvodnost dela, pa lahko ponovno cvetijo ekscese, ki ne poznajo etičnih in ekonomskih meja.

Boj proti uravnilovki na eni strani in prevetnim osebnim dohodkom na drugi strani je zato slej ko prej stalna naloga vseh organiziranih subjektivnih dejavnikov. Samoupravna socialistična družba mora vztrajati pri stvarnem ugotavljanju delovnih prispevkov: brez tega ni moč objektivirati delavčevega položaja v delitvi. Prav ustavni amandmaji so opozorili na bistvo problema — da ne gre več za spodbujanje mezdno izoliranega delavca le za garanje na delovnem mestu, marveč za priznavanje njegovih celotnih rezultatov dela, tudi tistih, ki izvirajo iz njegove upravljavske aktivnosti. V tem smislu so določene tudi nove naloge na področju celotnega sistema meritev in priznavanja rezultatov dela, kjer mora biti vzpostavljena neposredna povezanost med individualnim učinkom in dohodkom TOZD. Občutek za prave probleme delitve še ni dovolj razvit: veliko raje razpravljamo o razlikah v dohodkih kot pa o razlikah v delovnih prispevkih. Prevladuje „gledanje v tuje lonce“, ki se že samo po sebi odmika od bistva delitve po delu in od njegovih rezultatov. Pri tem ne gre za nekakšno prirojeno mentaliteto širokih plasti delovnih ljudi. Vse ankete dokazujejo, da je med neposrednimi proizvajalci razvit občutek za pravično ocenjevanje svojih in tujih rezultatov dela. Razpravo o delovnih prispevkih bi radi spremenili v razpravo o dohodkih predvsem v tistih strukturah, ki živijo od proizvodnje, ne pa v njej, in ki se jim je uspelo otresti obveznosti, da bi jim rezultate dela merili ter vrednotili. Zato se porajajo številni nespornosti v delitvi in problematična stališča, ki zamegljujejo bistvo problema in usmerjajo pozornost javnosti v neskončno razpravljanje, koliko je kdo zaslužil, ne pa, kako je kdo kaj zaslužil. Tudi veljavni samoupravni sporazumi in družbeni dogovori niso kaj prida naklonjeni takšnemu preobratu v razpravah o delitvi.

V. B.

Znanost ali dirka za naslovi

V Zagrebu sodijo, da bi bilo potrebno podiplomski študij podvreči javni reviziji. Zadnji čas so na zagrebški univerzi pogoste razprave o podiplomskem študiju oziroma prihodnjih ukrepih za njegovo ureditev in učinkovitost. V zadnjih petnajstih letih, odkar je bil na zagrebški univerzi uveden študij tretje stopnje, je bilo o njem možno slišati različne ocene: od trditve, da je resna specializacija in uvajanje v znanstveno

delo, vse do ostrih ugotovitev o „dirki za naslovi“. Nekateri podatki kažejo, da je učinkovitost študija slaba in skoraj katastrofalna, kar zadeva zaključne izpite. V organizacijskem pogledu študij tretje stopnje ni urejen: še vedno niso razjasnjena vprašanja, kaj je specializacija in kaj priprava in vključevanje v znanstveno delo. Podobne razmere vladajo tudi v drugih univerzitetnih središčih, kar so na skupnih sestankih poudarili predstavniki vseh jugoslovanskih univerz.

Investicijska mrzlica

Po dolгих letih so organizacije združenega dela letos prvič vložile v osnovna sredstva več kot banke. V prvih šestih mesecih se je povečal delež investicij TOZD od 30,6 % na 38 %, delež bank pa je upadel z 41 % na 34,2 %.

Ti podatki pa svirajo pred novo investicijsko mrzlico. Vprašanje je tudi, od kod gospodarstvu tolikšna sredstva? Da ni to spet stara pesem; obratna sredstva se nabirajo iz kratkoročnih kreditov, investicije pa iz obratnih sredstev?

-PIK

Čudno nagrajevanje

Statistični podatki kažejo, da so se v Prizrenu nominalni osebni dohodki do junija letos glede na enako obdobje lanskega leta povečali v upravi za 66 odstotkov, družbenopolitičnih organizacij za 52 %, v kulturi za 43 %, v bankah in zavarovalnicah 45 %, socialnem varstvu 44 %,

itd. Iz istih podatkov pa je razvidno, da so se poprečni nominalni osebni dohodki v industriji povečali le za 10 %. Visoko povečanje osebnih dohodkov v negospodarskih dejavnostih je nedvomno signal za temeljito prevetritev delitve.

Ena plača za dva dijaka

Letošnje jesen so torbe učencev — osnovnošolcev težje kot kdajkoli prej, žepi staršev pa toliko bolj izpraznjeni. V vseh republikah in pokrajinah so učbeniki dražji za 40 do 50 %, obvezna dijaska obleka pa je dosegla zasoljeno ceno — 250 din za deklice in 150 din za dečke. Založniki v skoraj vseh republikah in pokrajinah trdijo, da niso mogli ničesar storiti, da bi se vsaj malo zaustavilo zviševanje cen šolskih potrebščin in celo pravijo, da so sedanje podražitve minimalne. Kljub takšni obrazložitvi pa je jasno, da so prav republiški zavodi za cene prižgali „zeleno luč“ za cene učbenikov.

STANE DOLANC, sekretar izvršnega komiteja centralnega komiteja ZKJ proučevali na Visu:

Do kraja moramo zadržati njo, da bi neracionalno posredovanje, drago in neučinkovito spodarjenje kdo nadoknadil s višjimi cenami izdelkov. Politika cen mora biti sestavni del samoupravnega odločanja in družbenega dogovarjanja, pri čemer je treba upoštevati celoto gospodarskega razvoja, posledice cen in osebnih dohodkov na ljudenjsko raven delovnih ljudi.

Da bi uspešno in trajneje premagali sedanje težave v gospodarskih tokovih in zagotovili stabilnejši razvoj, je seveda nujen ukrepov ekonomske politike organiziranih naporov vseh delovnih ljudi naša neodložljiva obveznost, da se v skladu s sklepom X. kongresa ZKJ čimprej lotimo praktičnega izpolnjevanja dolgoročnejših strateških nalog v tem področju. To pa pomeni predvsem čim hitrejšo usklajevanje gospodarskega sistema z novim ustavo in na tej podlagi opredeljenim srednjeročnim in dolgoročnim razvojne politike naše države. Pomanjkanje takšnega gospodarskega sistema in samoupravnega načrtovanja ter dogovarjanja razvojne politike je namreč glavni vzrok mnogih družbenih protislovij in konfliktov, kar ima neugodne posledice tudi v stabilizaciji gospodarskih tokov. S to bistveno nalogo ne moremo več odlašati.

BRANKO MAMULA, pomočnik zveznega sekretarja za ljudsko obrambo, v pogovoru za Tanjug ob praznikih naše mornarice in otoka Vis:

Pomorske in obalne sile med seboj dopolnjujejo in pirajo. Prve uspešne delovanje na odprtem morju, druge pa nesljeveje branijo in nadzorujejo obalne vode ter jih varujejo s ketami, topovi, helikopterji, ali. Po drugi strani pa, medtem ko so ladje na odprtem morju pred obalo, je manjša nevarnost, da bo sovražnikov napad obalo uspešen ali celo neprijetno kovan.

Geografsko dobro razporejeni zunanji niz otokov nam je omogočil, da smo linijo močne obrambe prestavili daleč pred obalo. Zato bi agresor lahko prodal v notranje vode le z največjimi izgubami in tveganji. Ne smemo izključiti možnosti, da bi agresor, kljub temu tvegali. Naloga naše mornarice in vseh drugih obrambnih sil na Jadranu je, da nevarnost za napadalca tako povečajo, da se mu kaj takega ne plačalo.

Naša vojna mornarica se je razvila iz množičnega odpora proti okupatorju v narodnoosvobodilni vojni. Zgodovinske izkušnje, ki smo si jih pridobili v ustanavljanjem mornarice, bile ves čas žive v zavesti njenih kadrov in vodilnih ljudi, v načrtih in ob urjenju mladih oficirjev in mornarjev. Zato so se dobni koncepti in doktrine ljudske obrambe brez težav doumle in ju uspešno uresničujejo tako v vojni mornarici kot v drugih silah naše obrambe na morju in obali.

ELA ULRICH — ATENA, republiška sekretarka za kulturo in prosveto, v govoru ob otvoritvi nove šole v Ščavnici:

Sedanji šolski sistem v marsičem ni zgrajen in ne deluje tako, da bi zadostil vsem zahtevam. Osip je odločno previsok na vsi stopnjah šolanja, v obvezni šoli pa bi ga morali sploh odpraviti. Zaradi visokega osipa v osnovni šoli, ki je v republiški še vedno 28,5-odstoten, je v srednji, predvsem pa v višje in visoke šole vsi sanih premalo delavskih in kmečkih otrok; prav tako pa je premajhen delež vpisanih iz razvitejših občin. Ta pojav ima svoje vzroke v slabo razvitem šolskem sistemu na teh območjih, ki ga označuje tako slaba in gostota nestrokovna zasedba učiteljskih mest kot učiteljev kakor tudi slabša opremljenost učilnic. Vsi ti pojavi so značilni tudi za občino Lenart, kjer je bil v šolskem letu 1972/73 še 37-odstotni osip.

V zadnjem času precej govorno o šolstvu in napisali smo veliko lepih sklepov. Sedaj je dvomno zadnji čas, da začnemo sklepe in dogovore uresničevati. Potrebno pa bo tudi pomanjkanje tega kadra že prav pereče.

— Dosegli bomo, da bomo vsi delavci enaki!
— Jaz pravim, da smo že enaki, le plače imamo različne.

PODOBE NAŠEGA ČASA

Eno naših uglednih novinarskih hiš so iz dopustniškega dremeža vzdramili osupljivi podatki, objavljeni

podobnih. Če to ni senzacija! Kaj senzacija: sabotaža! Nekdo je kriv, nekdo bo odgovarjal, brez skrbi, da bo! Najbolj je vroča tema zamikala pripravnika Tinčka Pikca. Tako dolgo ni dal miru, dokler je ni izmoledoval od urednika. Urednik pa ga je le nerad pustil v sršenje gnezdo. Za vsak primer mu je rekel: - Glej, da ne padeš v kakšno zanko ali pa, da ti česa ne podtaknejo!

sami izdelavi uveljavili princip dogovarjanja, je bil rezultat razmeroma kmalu dosežen. - Ali bi mi... - Zakaj ne!? Bistveno za dogovor je to, da pri njem ne gre v osnovi za kontrolo cen, temveč za kreativno sodelovanje dejavnikov za optimalizacijo stroškov ter oblikovanje cen na tej osnovi. Dogovor je torej pravo nasprotje administra-

obvladajo „stanovanje kot kompleten proizvod.“ - Ali ni to... - Nikakor ne, čeprav je treba priznati, da bo uveljavitev takšnega koncepta dogovarjanja razmeroma težavna. Da bi to delo olajšali, je delovna skupina predvidela vrsto strokovnih pripomočkov, ki bi jih bilo potrebno izdelati. - Ali bi mi lahko... - Razumljivo, zakaj pa

usklajevalni mehanizmi. V obdobju petih do šestih let, nikakor ne prej - in če bomo dosledno realizirali celoten koncept usmerjene gradnje in razvoja industrializacije ter s tem tudi družbeno dogovarjanje o cenah tako, kot je zasnovano - je možno doseči efekt. Ta podatek kaže, da se bodo naši družbi oziroma dejavnikom bogato izplačali napori, ki so potrebni, da bomo to na-

Kako realizirati kompleksno racionalizacijo

v republiških statističnih letopisih. Kako tudi ne!? V času, ko mnogim curlja pot s čela od silne govorniške vneve in prid gradnji stanovanj za delavce in ko vsi vemo, da leže (tako se le reče, v resnici jih pa obračajo v splošno investicijsko korist) v bankah milijarde neizkoriščenih dinarjev, namenjenih za nova stanovanja, je bilo namreč moč prebrati tudi tale stavek: „V prvem polletju je bilo v Ljubljani dokončanih le 481 stanovanj, od tega od aprila do junija samo 154. V primerjavi z enakim obdobjem lani, ko je že bilo občutno nazadovanje v gradnji stanovanj, smo zgradili letos v prvem polletju še za 4 % manj stanovanj kot v enakem obdobju lani in cca 31 % manj kot v tem času leta 1972.“ In še nekaj

A Tinček Pikec si ne da vzeti veselja! Korajžno se napoti do moža, ki ve za bližnjice do stanovanj in zavzeto sodeluje pri vsem, kar k takšnim bližnjicam sodi ter ga prijazno pobara: - Prosim, če... - Ja, so mi telefonirali! Naj že takoj na začetku povem, da je družbeno dogovarjanje o racionalizaciji gradnje in oblikovanju cen stanovanj izredno zahtevno, saj se loteva oblikovanja temeljnih ekonomskih odnosov na povsem nov način. Zaradi tega se pri izdelavi predloga dogovora nismo mogli nasloniti na nobene preizkušene vzorce. Razmeroma dolga doba priprave predloga dogovora pa je bila tudi posledica nepravilnega, enostranskega začetnega pristopa. Ko pa smo tudi pri

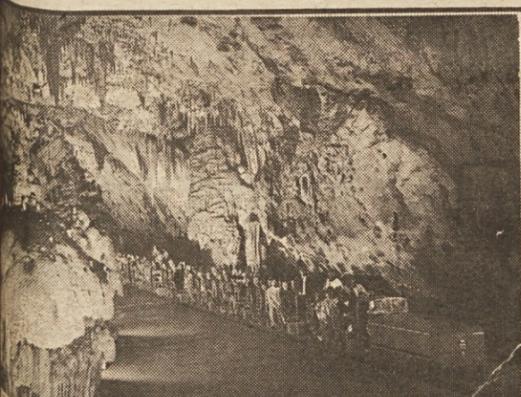
ativnega odrejanja cen, oziroma diktata cen, ker tak način ne more biti uspešen. Gre torej za pravo, objektivno, korekturno dogovarjanje, ki mora v polni meri upoštevati tudi interese proizvajalcev. Če tega interesa ne bo, bo seveda ostala težnja za napredkom le utvara. - Toda, če... - Že razumem, kaj hočete reči, pa ni tako. V republiškem merilu je potrebno zagotoviti realizacijo srednjeročnega programa razvoja industrializacije. Pri tem je potrebno programirati in zagotoviti razvoj kompleksno, to je upoštevati proizvodnjo gradbenega materiala, prefabrikatov, kapacitet za montažna, zaključna in instalacijska dela ter usmerjati tudi integracijske procese, ki proizvodno

ne?! Kot najpomembnejši pripomočki so predvideni: metodologija izračunavanja družbeno programirane cene, metodologija za evidenco cen in vodenje indeksa cen stanovanj, metode programiranja stroškov, priročnik za racionalizacijo stanovanjske graditve, dogovor o organizacijsko-tehničnem minimumu, ekonomski parametri stanovanjskih objektov, standard stanovanj in naselij itd. - In do kdaj... - To pa je zdaj še težko reči. Družbeni dogovor, o katerem razpravljamo, je le del celotnega sistema družbenega dogovarjanja v usmerjeni gradnji. Optimalni učinki bodo doseženi, ko bo deloval seveda celoten sistem in ko bodo uveljavljeni tudi na tem področju nujni

logo dosledno realizirali. Še kakšno vprašanje? - Ne, hvala lepa! - Kakšen naslov si izbral za svoj prispevek? pobara urednik Tinčka Pikca, ki s skisanim obrazom lista po beležki in nekaj jecljaje poroča. - Bo patetičen kot na primer: KDAJ BO KONČNO ODKLENKALO? itd., ali pa morda nekoliko skrivnosten kot na primer: KAJ SE SKRIVA ZA KULISAMI DOLGOTRAJNEGA? itd. In na smeh mu gre. Tinček Pikec pa je resen in pravi: - Takšnega, da se bo skladal z vsebino. - No? - Kako realizirati kompleksno racionalizacijo? - O, bože! Pa ti menda ja ni postalo slabo? VINKO BLATNIK

Minulo sredo so v razstavnici dvorane Tehniškega muzeja Slovenije v Ljubljani pri Vrhniku odprli razstavo z naslovom VRVARSTVO NA SLOVENSKEM. Zaradi pomanjkanja prostora so razstavo pripravili tako, da lahko spreminijo v potujočo razstavo, ki bo obiskala večje kraje Slovenije. Tiste pač, kjer so zanje zainteresirane posamezne kulturne ustanove. Vrvarstvo je na Slovenskem ena najstarejših obrti, ki pa počasi propada. Poleg nekaj privatnih delavcev imamo v Sloveniji le še eno vrvarno, ki se poleg drugih dejavnosti ukvarja s proizvodnjo vrvi oziroma vrvarskih izdelkov. To je grobeljska tovarna „Motvoz in vrvarstvo“.

V naši tovarni zavzema danes vrvarstvo vrvi. je povedal tehniški direktor Dušan Ahlin, „po letu od 8 do 9%. Od skupaj zaposlenih dela v vrvarni 35 ljudi. Letno naredimo približno 200 ton vrvi, kar predstavlja 8 do 9% proizvodnje dinarjev realizacije.“ Vrvarstvo v tovarni „Motvoz in vrvarstvo“ Anton Bartol iz Grosupljega polja odpravi razstave v Bistri pokrajini, tako so pred 100 leti izdelovali vrvi.

STANE POTOKAR	UŽIVALEC TOBAKA	ZACETNIK BOLGARSKA KRADEVIŠKE DINASTIJE	LOŠKE TOVARNE HILADNIKOV	JAP. PRISTA NISCE NA OTOKU HONŠU	GREGORČIČ JOŽE	NAČIN SPOMINSKE SARAJEVA NJA	DEL FOT GRAFIČESKA APARATA	TEKSTILNI IZDELEK	INGOLIČ ANTON	GLAVNI PROIZVOD ČEBEL, STRD VEKANJE	ORODJE ZA STAN- CANJE	PREBIVALCI STARE EMONE	STANE SEMIČ	
NEM. FAZIK KI JEDOUJE EHOLOT ALEKSANDER	ANCONA PRISTANIŠČE NA KRETI		TUREK KUHAR LOVRO	TOVARNA GOSP. STROJEV RAZPREDSTAV NAERT, RED			Z VODO OBDANO KOPNO		GORSKA GLOBEL RADIOAMET. ELEMENTI				VISJI DOL- HOVNIK ČLANI STOLN KAPITLA	NAREČNA OBLIKA ZA OČETA
LES INDIJSKEGA HRASTA	BARVA KOŽE, POLT	Na ALFA DRID, ZA STELARSKO INDUSTRIJO	ZIVALSKA VRSTA Z LISTA STIMI NOGAMI FILM. ZVEDA						IVAN CANKAR BRITVICA			NATSLABŠA SOLSKA OCENA		
IZLET V HRIBE, VZPON	FR. IZDELJ. KLAVIRJEV VEČJE VIDLINE		NEMŠKI IDEALIST. FILOZOF (IMMANUEL)	TELUR		OPERNI SPEV SKANDIN. DROBIŽ				IT. POLITIK (GIOVANNI) STARODRINKI NARAVOSLOVEC				
PRITOK KAME	ALBANEČ			GLASILO JUGOSLOV. LOTERIJE		IGOR LONGYKA KRAJŠE LIT. DELO			VARNOŠTVO, CASTNO SPREHSTVO					
SOSS MORSKA RIBA		KLAVORA		MISLJENJE DVA PRELAZI NA VELEBITU						ŠKERC ALPE ADRIA				TISKARSKI STROJ ZA VTISKO- VANJE
GLAVNO MESTO ALBANIJE				MEĐN. ORG. ZA BEGUNCE RAZGLE- NJEVANJE				CILJ STRELCA NAZIV					IVAN KRILOV AM. IZUMIT. FOTOGRAFER	
SNOVNI DELEC 4. MESEC			PRITISK STRJENJARI NA RANI			DOM. OBLIKA ZEN. IMENA CELOTNI PO- SVETNI (FILM)						VRSTA PALME VRAG, ZLODEJ		
OKREPIL. MIKALNIČKA SREDOZEM. OTOK			CERKVENO IZOBČENJE NEM. FILOZOF (GEORGE)											LITER FR. FILOZOF IN ZGODOVIN. HISTORIJE
AMERICIJ AVTONOMNA POKRAJINA		POLJSKA PTICA IZUM. ČEPIVA PROTI PARALIZI				VZKLIK NA BINO BORBAN POKRAJ. V VIETNAMU			REMIZIJA PODOBNA IGRA GABIN					INDONEZ. SAH. MOSTER PRISTAN. V IZRAELU
MIKOJAN				PREČNI DROG GLASILO SINO JUGOSLAVIJE				PRIMORSKA JED ŽELEZOV OKSID						SPONJA AMONIAVA S VARNOSTNO 100 m ²
		BOTRA, KUMA ŠPANSKI SPOLNIK						VELIKO SITO EVGEN JURIC						
LEPO RAZ- VIT, MISLJE ČLOVEK			SDBNA RASTLINA (SLEČ)											
PREKLA, FIŽD- LOVKA			REDKEJŠE MOŠKO IME											SLOVENSKI GLEDA- LIŠKI IN FILMSKI UMETNIK (ALI)

Ugotovitve so pisali delavci

Nihče ni pričakoval, da se bodo po ustanovitvi temeljnih organizacij združenega dela samoupravni odnosi spremenili čez noč ali da se bodo delegatska razmerja v nekaj mesecih tako utrdila, da bo odpravljeno vsako posredniško sredništvo ● Utemeljeno pa smo pričakovali, da bodo družbenopolitične organizacije veliko več napravile pri odstranjevanju ovir, ki onemogočajo doslednejše uresničevanje ustavnih določil

Pregledi, ki so jih tudi v Zasavju pravkar sestavili o uresničevanju ustavnih določil med drugim kažejo, da se marsikje niti organizacije ZK niti osnovne organizacije sindikata niso dovolj odločno spopadle bodisi z odkritimi ali prikritimi oblikami in poskusi ohranjanja preživelih odnosov. Dopustile so, denimo, podrejen položaj temeljnih organizacij združenega dela v odnosu do strokovnih služb. Z drugo besedo: obveznosti temeljnih organizacij združenega dela do strokovnih služb so bolj natančno določene, kot pa narobe. Zato se pri delavcih sljšjo mnenja, da v skupnih službah še vedno odločajo o vseh bistvenih vprašanjih.

Neposredni proizvajalci ugodno ocenjujejo uvajanje delegatskega sistema, ker čutijo bistveno razliko med prejšnjim predstavnikiškim in sedanjim sistemom. Danes so veliko bolj seznanjeni o delu občinske skupščine in o vprašanjih, ki jih obravnava. Delegati se posvetujejo z njimi pred sejanji, ni pa še dosežen kdo ve kolikšen premik na področju povezovanja združenega dela s krajevnimi in interesnimi skupnostmi. Prav tako še ni urejen sistem seznanjanja delavcev o sprejetih sklepih in stališčih po sejah zborov občinskih skupščin. Delavci pravijo, da ni nujno potrebno, da bi po vsaki seji občinske skupščine prejeli informacije o zborih, se pa, razumljivo, odločno zavzemajo za to, da so obveščeni o tem, ali so bili njihovi predlogi o tehtnejših vprašanjih upoštevani ali ne in zakaj ne. Neposredni proizvajalci so najbolj občutljivi za aktualna vprašanja na področju družbenega standarda, politike stanovanjske graditve in sploh svojega položaja v občini ali krajevni skupnosti. Zato pravijo, da mora biti njihov vpliv na teh področjih večji.

V številnih samoupravnih dokumentih se je v marsikaterih poglavjih ohranil formalizem. Kaže, da se temu nikjer niso povsem izognili, formalistično urejanje zadev pa delavci najbolj kritizirajo, ker so se v nedavni preteklosti velikokrat soočali in srečevali z njim. Prav zaradi tega utemeljeno zahte-

vajo, da bi se morali formalizem pri izvajanju ustavnih sprememb na vseh področjih ogniti ali mu napovedati odločen boj. Zaradi formalizma so ponekod samoupravni dokumenti preširoko napisani, jasni, premalo stvarni in formalizem je botroval celo odločitvam v nekaterih delovnih organizacijah, da nimajo pomena za ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela.

Odločni zahtevi delavcev so v celoti seznanjeni z vsakimi njimi vprašanji gospodarstva, razvojnim načrti, marsikje niso popolnoma zadostili. Dosedanji sistem obveščanja je prevel, za najprimernejše oblike seznanjanja so se doslej pokazali sestanki delovnih skupin, pa se marsikje sploh ne delujejo ali pa samo včasih. Samo nekateri zasavskih podjetij so se odločili za sistem rednega sestajanja delovnih skupin, izlaški tovarni elektroporcelan se skupine vsak teden zbirajo v sestaneke, kjer prejemajo krajevne bilte in ko jih preberemo, delavci vprašujejo ali predlagajo karkoli sodijo, da utegne pomembno za izboljšanje postopovanja.

Analize, ki so jih v Zasavju sestavili, niso same sebi namen. Ker so jih pisali delavci s svojimi pogovori in odgovori, imajo bodo morale vse družbenopolitične organizacije skrbno preučiti in se v svoji redni delovni lotiti odpravljanja vseh ugotovljenih pomanjklivosti in slabosti.

zacij pa je naperjena seveda predvsem na širjenje teh služb, kajti nesporeljivo je predvsem stališče, da je ob decentralizaciji odločanja potrebno decentralizirati tudi vse službe.

Nemara bi se prav ta čas morali vprašati po drugih stvareh: kako so obstoječe upravne in strokovne službe pripravljene na te velike spremembe, kako se prilagajajo potrebam novih samoupravnih skupnosti, kako torej osredotočiti in strokovno dobro usposobiti vse te službe. Končno tudi izšolanega kadra za vse „podvojene“ strokovne in upravne službe gotovo ne bi imeli dovolj na razpolago, da ne govorimo niti o tem, koliko bi nas v resnici takšno drobljenje stalo.

Zdi se, da smo za izvajanje skupnih družbenih ali samoupravnih dogovorjenih akcij ta čas vsi bolj politično soglasni, kot pa smo za učinkovito akcijo, tudi operativno sposobni. Nemara velja to za operativna telesa in strokovne službe v določenih primerih kar na vseh ravneh.

Kritika iz delovnih organi-

Ob teh — ne prvih — opozorilih iz delovnih organizacij in ob tem, da si s problematiko organizacije strokovnih služb še nihče resno ne beli glave, je toliko bolj razveseljiva pobuda zavodov za zaposlovanje, ki so se ponudili, da bi opravljali potrebno strokovno in administrativno službo za sklade, v katerih bodo delovne organizacije združevale 0,5 % od bruto osebnih dohodkov za štipendiranje učencev in študentov iz občinskih skladov. Njihova pripravljenost prevzeti neko novo nalogo je hvalevredna. A takoj je treba dodati, da tudi ta pobuda ni bila povsod pravilno razumljena. Če bodo namreč ti zavodi za to potrebovali enega ali dva delavca več in se bo s tem obseg njihovega delovnega programa zvečal, verjetno ne bi smeli dodatnega denarja za nova delovna mesta iskati pri štipendijskih skladih, pač pa pri tistem, ki mora zagotoviti sredstva za tako strokovno ali upravno službo, to pa je najverjetneje vsaka posamezna občinska skupščina.

S. G.

LETOŠNJI FINANČNI NAČRT REPUBLIŠKE SKUPNOSTI OTROŠKEGA VARSTVA

Nekatere občine še vedno izjemajo

V Sloveniji imamo še vedno 16 občin, v katerih ne zbirajo sredstev po prispevni stopnji 2,43 %, kot je bilo določeno s sklenitvijo samoupravnih sporazumov

Med ukrepi za zaščito življenjske ravni ob zadnjih podražitvah nekaterih osnovnih živil smo konec julija v Sloveniji povečali tudi otroške dodatke. Seveda se je ob tem takoj pojavilo vprašanje, kakšne so možnosti republiške skupnosti otroškega varstva za kritje višjih dodatkov.

Kot nam je povedal FRANC ŠKUFCA, vodja službe za programiranje RSOV, pričakuje skupnost, da bo dobila po finančnem načrtu 625 milijonov dinarjev iz prispevka od bruto osebnih dohodkov zaposlenih po prispevni stopnji 2,43 % iz prispevka od izplačanih pokojnin naj bi prišlo 66 milijonov in od prispevka občanov s samostojno dejavnostjo, tudi po stopnji 2,4 %, skoraj 23 milijonov dinarjev. Potemtakem bi skupnost razpolagala z dohodki v višini 471 milijonov dinarjev. Skupno z izločitvijo sredstev v obvezno rezervo so predvideni v takšni višini tudi izdatki.

„Vendar pa se pri uresničevanju našega finančnega načrta pojavljajo nekatere težave. S sklenitvijo samoupravnih sporazumov o programiranju in financiranju otroškega varstva v Sloveniji za leto je bil domala v vseh občinah potrjen program, ki je zahteval tudi nujno valorizacijo dodatkov. Toda do srede septembra v 16 občinah še vedno niso zagotovili zbiranja sredstev po stopnji 2,43 % od bruto osebnih dohodkov zaposlenih, kot to določajo samoupravni sporazumi. V teh občinah se prispevek za otroško varstvo plačuje v višini 2,26 % od bruto osebnih dohodkov, torej tako kot je bilo sklenjeno z družbenim dogovorom. In to kljub njihovem zagotovitvi, da bodo to stopnjo uskladili že ob letnih bilancah, kar pa je, vsaj za zdaj, ostalo samo pri obljubah.“

V RSOV menijo, da bodo morali uskladitev doseči za vsako ceno. Predvsem zato, ker bo potrebno ob enakih prispevnih stopnjah zagotoviti dodatna sredstva za redno izplačevanje

otroških dodatkov kar v 41 občinah, ki ne bodo zbrale dovolj sredstev na svojih območjih.

Republiška skupnost otroškega varstva bo zaradi nižjih prispevnih stopenj v 16 občinah prikrajšana pri svojih letošnjih dohodkih za več kot 16 milijonov dinarjev. RSOV lahko pri tem tolaži samo obljuba teh občin, da bodo uveljavile 2,43-odstotno prispevno stopnjo za otroško varstvo takoj, ko bodo uskladile sredstva splošne in skupne porabe.

„Prav tako ocenjujemo,“ nam je dejal Franc Škufca, „da bo prišlo do izpada predvidenih sredstev tudi pri prispevkih občanov, ki opravljajo samostojno dejavnost. Predvidevanja republiškega zavoda za planiranje, naj bi skupnost dobila letos iz tega vira 23 milijonov, bržčas niso bila realna, bolj realno so gotovo načrtovala občine, ker so predvidele od tako zbranih sredstev 12 milijonov dinarjev. To pa je za skoraj polovico manj sredstev, kot jih je načrtoval zavod za planiranje.“

— Kako pa je z zbrano dokumentacijo o upravičencih do otroških dodatkov? To najbolj zanima številne delavske družine z nizkimi mesečnimi prejemki in veliko otroki, med katerimi so sicer mnogi uveljavili pravico do prejetja dodatkov, precej pa je tudi takih, ki to še nimajo urejeno.

„Za hip bi se rad povrnil še k našemu finančnemu načrtu. Glede na to, da smo z zbiranjem podatkov o upravičencih začeli letos dva meseca kasneje kot prejšnja leta, še nimamo na razpolago vsega, kar je potrebno, da bi lahko zanesljivo presodili, kakšna bo realizacija načrtovanih izdatkov. Sicer pa smo za vse tiste upravičence, ki so že doslej prejeli dodatek, zbrali vse potrebne podatke junija, julija in delno avgusta. Prav zdaj pa zbiramo podatke o tistih delavcih, ki lani še niso imeli pravice do dodatka. Gre za 15.000 do 20.000 zaposlenih ali 20 % od vseh upravičencev

do dodatkov. Prejšnjih, za katere imamo že urejeno potrebno dokumentacijo, pa je v Sloveniji trenutno 110.000.“

Ker so zbrali podatke precej pozno, je bila RSOV prisiljena, da je do julijske valorizacije izplačevala upravičencem otroške dodatke na osnovi izpolnjevanja lanskih pogojev.

„Posledice te zakasnitve smo že občutili pri realizaciji izdatkov v letošnjih prvih sedmih mesecih, saj so skoraj na isti ravni kot v enakem obdobju lani. Ravno zaradi tega bodo učinki letošnjega višjega dohodkovnega cenusa prišli do veljave šele v jesenskih mesecih.“

-iv

Sava brez življenja

Poginule ribe samo zunanji znak katastrofe ● Kakšne so dejanske posledice?

Minuli petek je bilo zaključeno postopno praznjenje zbirnega jezera hidroelektrarne Moste pri Žirovnici, ki se je začelo 14. avgusta. V tem času je steklo iz jezera v Savo poleg rednega dotoka še 7 milijonov kub. m vode, v kateri je bilo na jezerskem dnu tudi okoli poldrugi milijon kubikov vode brez kisika z muljem in strupenimi odpadnimi snovmi.

Za razliko od praznjenja jezera pred desetimi leti se je tokrat odvijalo po posebnem programu, ki naj bi s stalnim mešanjem jezerske vode s svežim dotokom preprečil nevarno onesnaženje vode in uničenje življenja v njej. Razmere v reki so bile resnično znosne vse do 2. septembra, ko je v strugo začela odtekati voda z jezerskih tal z visoko koncentracijo mulja, pomešanega s škodljivimi odpadkami, zlasti z Jesenic. V strugi pod zapornico so občasno namerili v vodi celo okoli 50 odstotkov usedlin. To pa je ribe močno prizadelo, saj so začele množično poginjati. V nekaj dneh je bilo do Zbiljskega jezera uničeno vse življenje v Savi, po zadnjem izpustu v petek popoldne pa so v soboto začele poginjati še ribe v Zbiljskem jezenu. Kot je videti, se jih je ohranilo le nekaj pri dotokih sveže vode v jezero. Katastrofo v Zbiljskem jezenu je zagotovo še povečalo to, da se je zapornica v noči med četrtkom in

petkom zamašila in se je za njo nabralo precej vode, ki je potem z večjo močjo odnašala večje količine usedlin v Savo.

Ribiči, ki so v soboto zjutraj v Zbiljah nemočno strmeli v jate rib, ki so ob bregu hlatale za zrakov in druga za drugo padale na blatna tla, so povedali, da so v dneh praznjenja jezera v Mostah živo občutili, da številni pristojni organi pripisujejo uničenju življenja v Savi dosti premajhen pomen. Mnoge sodbe se zadržujejo zgolj pri ribah, ne sežejo pa do širokega pomena, ki ga ima zdrava, živa reka za naše življenje. Dogodki minulih dni na Savi bi morali biti zadnji opomin na to, da ne smemo in ne moremo več tako neodgovorno ravnati z našo naravo, saj se nam bodo škodljive posledice tega v taki ali drugačni obliki slej ko prej povrnile.

Marsikdo si je na primer že zastavil vprašanje, kako lahko onesnažena reka vpliva na talno vodo. V zadnjih dneh izpusta so namreč ugotovili v njej zelo visoke stopnje raznih strupenih snovi, ki jih bodo strokovne institucije še podrobneje analizirale.

Pred pripravami na remont naprav v HE Moste in sedaj velja velika pozornost razpravi o materialni škodi, ki jo je praznjenje jezera povzročilo. Zavod za ribištvo je že prej ocenil (na osnovi posebnih mednarodno priznanih meril), da živi na po-

sameznih področjih Save od 180 do skoraj 600 kg rib na hektar vodne površine. Sava od Most do vključno Zbiljskega jezera pa meri 189 ha. Iz tega so izračunali, da so ribe vredne okoli 5 milijonov dinarjev, vendar pa je smrtonosni tok, ki jih je dvignil na površino, dokazal, da so bile prejšnje ocene preskromne in da je bila Sava še znatno bolj naseljena. Zlasti so presenetile količine lipana. Gre za posledico ugodnih razmer v reki, ki je bila zaradi spremenjene tehnologije v jeseniški železarni in novih čistilnih naprav čistejša, kot pred desetletjem, pa tudi ribiške družine so precej skrbele za ribji zarod. Samo ribiška družina Kranja je letno od Kranja do Zbilj vlagala v reko po 360 tisoč mladice in odraslih rib.

Na vprašanje, kdaj se bo to življenje v reko povrnilo, je nemogoče odgovoriti. Skoraj tri leta namreč traja, da se v njej sploh uredijo pogoji za življenje rib, ker je uničena tudi vsa hrana.

Vsekakor bo za zanesljivo oceno o materialni škodi in drugih posledicah praznjenja jezera potrebno še veliko časa in delovnih strokovnih institucij in republikanskih organov, ki so za to pristojni. Marsikdo, ki je opazoval agonijo rib v temnorjavni, gosti reki, je lahko doumel, žal, zelo slaboten poziv, da nobena cena ni previsoka za to, da se take katastrofe preprečijo. Ali bo 10 let do prihodnjega nujnega praznjenja jezera dovolj za nov boljši načrt obvarovanja naše najdaljše reke? Nekaj pravijo, bo bolje zaradi tega, kaj po letu 1968 železarna ne odplavlja v reko več fenolov, saj je prešla na elektro peč. Toda ostale so še druge škodljive snovi, ki jim po zastarelih načrtih zgrajena HE Moste ne omožgajo, da bi sproti in v zmernih količinah odtekale po strugi. Vsekakor je problem zelo zapleten in rešiti ga bo mogoče le v primeru, če bo deležen večje družbene pozornosti, kot je bil doslej.

POPRAVEK

V minuli številki DE se nam je pri podpisu k barvni sliki na prvi strani časopisa vrnila neljuba napaka: na posnetku niso športniki Pomurskega tiska in Ljudske pravice temveč predstavniki PRIMORSKEGA TISKA in Ljudske pravice. Predstavniki Pomurskega tiska tudi niso „krepko“ zgubili z Ljudsko pravico, saj so prav v rokometu osvojili prvo mesto. Bralce vljudno prosimo, da nam napako oprostite!

Uredništvo DE

Prav bi bilo, če bi akcijo posnemali še drugje

Osnovno šolanje otrok iz Zavodnjah odslej brezplačno

Le dolgo govorimo o brezplačnem osnovnem šolanju. Vsi pa vemo, koliko denarja morajo odšteti družine ob začetku šolskega leta, tako da je šolanje vse prej kot brezplačno. Brezplačno osnovno šolanje pa so uresničili v Zavodnjah nad Šoštanjem, v najmanjši občini skupnosti občine Velenje. Tu živijo v glavnem kmetje in delavci. Ljudje so zelo podjetni in delavni. S prostovoljnim delom izboljšali ceste, ki je povezala vas z dolino, napeljali so telefon, postavili šolo ter prosvetni dom, uredili vodovod in smučišče z dvigalom.

Zavodnje so krajevna skupnost, ki je izredno hitro dojela novega ustavnega sistema. Njeni člani so v zelo kratkem času spoznali, da jim nova ustava daje praktično neomejene možnosti razvoja in delovanja. Letos se je Krajevna skupnost Zavodnje - prva v občini Velenje lotila zelo pomembne akcije. Zavedali so se, da v vasi in njeni okolici velikokrat ni dovolj učiteljev, ki ne zmorejo stroškov osnovnega šolanja svojih otrok. Krajevna skupnost je ustanovila prireditveni odbor, ki je v Zavodnjah se dobimo, karna naloga je bila, da je zbral vse, kar je potrebno za izboljšanje pogojev osnovnega šolanja otrok v Zavodnjah. Akcijo so začeli s prireditvami, ki so dali začetek tej akciji. Akcijo so začeli s prireditvami, ki so dali začetek tej akciji. Akcijo so začeli s prireditvami, ki so dali začetek tej akciji.

Prizadevni predsednik prireditvenega odbora MARIJAN LIPOVŠEK pravi takole: „To ni bila enkratna akcija, temveč se bo nadaljevala. Otroci bodo v kratkem dobili suknjiče in halje za šolo, do začetka oktobra bo poskrbljeno tudi za brezplačno malico. Med šolskim letom pa bodo otroci brezplačno dobivali tudi mladinsko literaturo.“

Pogovarjala sem se z otroki v tej majhni šoli, ki ima samo 26 učencev. To so eni tistih otrok na Slovenskem, ki otroštva skoraj ne poznajo, saj morajo že kmalu na domačijah poprijeti za delo in le-to jih spremlja ves čas šolanja. Čeprav so bili malo sramežljivi, pa so mi le povedali, da so novih šolskih potrebščin veseli in da bodo pazili nanje.

Prav tako kot otroci, pa so bili brezplačnih šolskih potrebščin veseli tudi starši. Marija Jezovnik, ki je tudi v svetu šole, je povedala: „Sama imam samo dva otroke. Čeprav smo doma še kar dobro situirani, nam je ta akcija prihranila veliko stroškov. Če pa pomislim na številne družine s petimi, šestimi otroki, mi je takoj jasno, kaj je to pomenilo zanje. Starši v začetku niso zaupali akciji in ne-

kateri so verjeli šele potem, ko so stvari dobili v roke.“

Tudi JOŽETA SVETINO, učiteljica na podružnični šoli in aktivnega udeleženca akcije sem vprašala, kako ocenjuje to akcijo: „Akcija brezplačnega osnovnega šolanja v Zavodnjah je uspela. Kot učitelj sem zadovoljen zato, ker imajo zdaj vsi učenci vse, kar potrebujejo za moderen pouk. Opažam, da otroci veliko bolj pazijo na stvari, kot so prej. Upam, da bo naša akcija spodbudila še druge in da se bo počasi začelo uresničevati načelo o brezplačnem osnovnem šolanju.“

NAŠI OBČANI IMAJO MOČNO RAZVIT ČUT SOLIDARNOSTI

Ob tem dogodku je predsednik Skupščine občine Velenje med drugim dejal, da je bil začetek novega šolskega leta resnično doživetje, bil je kraten dogodek, ki je pretresel vsakogar, ki je bil v Zavodnjah. Starši niso mogli verjeti, da je res, da so otroci brezplačno v šoli dobili vse stvari, ki jih rabijo v šoli. To je tako humana akcija, da bolj humana ne more biti, je dejal in dodal: primeru Zavodnjah bi morali slediti na vseh osnovnih šolah in v vseh krajevnih skupnostih v občini Velenje. Če se le malo potrudimo, jo lahko prenesemo na šole, najprej na podružnične šole v okolici. Čimprej pa se moramo dogovoriti za takšno skupno akcijo na celotnem območju občine.

Na dan slovesnosti v Zavodnjah je podpredsednica Skupščine občine Velenje, HERMINA GROZNIK, med drugim dejala: „Ob primeru Zavodnjah imamo samo eno željo. Prav bi bilo, če bi tako akcijo posnemali tudi drugje in če bi zajela vsaj vse podružnične šole v območju naše doline. Sama trdno verujem, da bi uspeli. Vedeti je treba, da živimo v obci-

Prvi šolski dan v Zavodnjah. Je res vse to naše?

DRUGO LETO V ŠIRŠO AKCIJO

Tajnik Temeljne izobraževalne skupnosti Velenje JOŽE MELANŠEK je dejal, da je TIS ves čas podpirala akcijo v Zavodnjah. To akcijo razumejo kot začetek odpravljanja socialnih razlik. Zdaj pa že pripravljajo načrt za leto 1975, ki vključuje zbiranje namenskih sredstev. „Menim, da se akcije brezplačnega šolanja ne da reševati kampanjsko, temveč je potrebna široka, enotna akcija,“ je dejal Jože Melanšek.

Na občinskem sindikalnem svetu v Velenju sem se pogovarjala s sekretarjem JANEZOM PUKLOM, ki mi je povedal,

kako je zamišljena akcija brezplačnega osnovnega šolanja v občini Velenje: „Najprej bomo omogočili brezplačno osnovno šolanje otrokom na 11 podružničnih šolah v občini. Potem se bo akcija razširila tudi na druge šole in sicer bodo najprej brezplačne učne pripomočke dobili tisti, ki so najbolj potrebni. V tretji fazi pa bo brezplačno osnovno šolanje omogočeno vsem. Jasno je, da bomo potrebovali veliko denarja. Ustanovljen bo sklad, predviden pa je tudi samoprispevek. Računamo na pomoč in sodelovanje osnovnih sindikalnih organizacij in samoupravnih organizacij v vseh TOZD v občini Velenje.“

STANKA RITONJA

Zagotoviti neposreden vpliv delavcev

Na področju raziskovalne dejavnosti deluje Raziskovalna skupnost Slovenije kot samoupravna interesna skupnost raziskovalcev in uporabnikov ter interesentov, čeprav njena formalna struktura še ni na vseh ravneh prilagojena delegatskim odnosom. Raziskovalna skupnost Slovenije (RSS) bo po novem zakonu, ki bo sprejet jeseni, odpravila to protislovje.

V RSS pa menijo, da je že sedaj možno prilagoditi delovanje skupnosti tako, da se v največji možni meri poveže njena dejavnost z interesi delavcev, ki sredstva

zdržujejo za raziskovalno dejavnost. V skladu s široko sprejetimi političnimi načeli o splošnem razvoju družbenih odnosov Raziskovalna skupnost Slovenije ustanavlja področna interesna združenja in posebne raziskovalne skupnosti.

Področno interesno združenje je notranja organizacijska oblika RSS. Zagotavlja bo neposredno sodelovanje uporabnikov in interesentov z raziskovalci pri oblikovanju in izvajanju programa RSS za določeno raziskovalno področje. Delegati delavcev bodo dobili vpliv in nadzor nad sredstvi, ki jih zdržujejo za izvajanje raziskovalnega programa RSS. Vse temeljne odločitve o politiki Raziskovalne skupnosti Slovenije, o njenem programu in združenih sredstvih so pridržane skupščini RSS kot najvišjemu samoupravnemu organu. To skupščino tvorijo delegati združenega dela skupaj z delegati raziskovalcev.

Področno interesno združenje ima svoj svet, v katerem so enakopravno zastopane raziskovalne organizacije določenega področja in zastopniki neposrednega in splošnega interesa uporabnikov. Naloga področnega interesnega združenja je, da organizira zbiranje pobud s strani uporabnikov in izva-

jalcev. Na podlagi zbranih pobud oblikuje letne in srednjeročne raziskovalne programe svojega področja.

Posebne raziskovalne skupnosti so po svojem značaju docela samostojne interesne skupnosti, z lastnimi samoupravnimi organi in sredstvi, ki jih bodo njihovi člani združevali za uresničevanje določenega specialnega programa raziskav, bodisi za posamezni projekt bodisi za določeno strokovno področje bodisi za določeno regijo. Posebna raziskovalna skupnost se ustanovi s samoupravnim sporazumom, ki ga sklenejo raziskovalne organizacije, ki so zainteresirane za rezultate raziskovanja in ki zanj združujejo svoja sredstva. Gre za specialni, ožji raziskovalni program. Take skupnosti ne morejo vplivati na program in delo RSS, pač pa bi RSS lahko nastopila kot sofinancer kakega programa posebne raziskovalne skupnosti, če bi bil širšega družbenega pomena.

Področna interesna združenja naj bi ustanovili za vsa področja raziskovalne dejavnosti, posebne raziskovalne skupnosti pa tam, kjer obstaja neposredna potreba ali pobuda za posebne raziskovalne programe in projekte, kot je to že primer v hmeljarstvu.

Študenti brez posojil

V Sloveniji bo moralo okrog dva tisoč študentov v prihodnje študirati brez študentskih posojil, zakaj le-ta so ukinjena, hkrati pa še niso sprejeli družbenega dogovora in samoupravnih sporazumov o študentski politiki. Kaj stori, ko ni več kreditov, družbeni dogovor o študentiranju pa bo sprejet verjetno šele ta mesec? Nekaj časa bo še treba, da bodo delovne organizacije podpisale samoupravne sporazume, ki jih bodo začeli uresničevati bržčas šele s prihodnjim koledarskim letom.

Na mariborskem območju bo prizadetih okrog 500 študentov, ki

so prejeli kredite ali pa so študirali na mariborskih visokošolskih zavodih. Iz ankete o uporabi sredstev za izobraževanje za letošnje leto je razvidno, da imajo podjetja še denar za študentske študentje. Od 1115 razpisanih študentov sta bili odobreni 1002 študenti ali 90 odst., medtem ko je bilo razpisanih 406 socialnih študentov, razdeljenih pa samo 85 ali 20 odst. Doslej še niso znani vzroki, zakaj je odobrenih tako malo študentov. Vse prosilce, ki so ostali brez kredita, usmerja mariborska občinska skupščina v delovne organizacije.

vk

KAKO SE POTEVAMO AKCIJE Štipendije

Zaradi smo najnovejšo podatke o tem, kako se pristopanje k družbenemu dogovoru o študentski politiki in kako samoupravno sporazumevanje.

Informacijah, ki smo jih dobili, je do 6. septembra podpisalo družbeni dogovor 42 občin. Med njimi še vedno ni večjih središč, kot Celje, Maribor, Nova Gorica in Ljubljana, razen občine Bežigrad. Samoupravne sporazume pa so podpisali v 23 občinah, do 6. septembra pa naj bi jih po obvestilih še v študentske študentje je razpisalo do 6. septembra 30 občin.

MARIBOR ZAVRNIL

V Mariboru je izvršni svet skupščine občine podpisal družbeni dogovor o izvajanju študentske politike, češ, da imajo pripombe na vsebino družbenega dogovora. V vseh večjih občinah tudi pravijo, da dogovora ne bi mogli podpisati prej, kot s 1. januarjem 1975. leta. V nekaterih res nikogar ne skrbi, kako bo z mladino, ki bo prebrodila tri mesece brez študentov!

LJUBLJANA KONČNO USKLAJENO

Ljubljana je končno začela z usklajeno akcijo. Do prejšnjega ponedeljka, ko je o družbenem dogovoru v zvezi s študentskimi razpravami izvršni svet skupščine mesta in se je o istem dogovoru dogovarjal istega dne tudi s predstavnicami izvršnih svetov posameznih občinskih skupnosti, je družbeni dogovor podpisala le občina Bežigrad, ki je tudi razpisala študentske študentje. V drugih občinah. No, zdaj so se v mestu Ljubljana končno organizirali in skupno dogovarjanje in uresničevanje družbenega dogovora in samoupravnega sporazuma o študent-

jah. Do konca septembra naj bi družbeni dogovor podpisale vse ljubljanske občine, razen občina Center, ki naj bi to storila 5. oktobra.

GOSPODARSKA ZBORNICA PA ŠE NIC

Naloga, ki izvirajo iz družbenega dogovora in samoupravnega sporazuma o študentiranju učencev in študentov so pravzaprav naloge, ki so bile začrtane v najnovejših dokumentih Zveze komunistov. Politične organizacije in nekatere delovne organizacije v Ljubljani - podobno pa tudi drugod - zato zelo zaostrojujejo stališče do ravnjanja Gospodarske zbornice Slovenije, ki družbenega dogovora še vedno ni podpisala in stvar še proučuje. Ob vsem tem je namreč težko voditi enotno politično akcijo za študentiranje.

PREMOSTITVENA SREDSTVA

Do konca avgusta naj bi družbeni dogovor in samoupravni sporazum že podpisali. Ker pa se je celotna akcija zelo zavlekla, se vedno bolj zaostrojuje seveda vprašanje, kako premostiti brez denarja za študentiranje, dva ali celo tri, če bodo res nekateri centri uveljavljali dogovor in sporazum šele s 1. januarjem.

Pohvaliti moramo občinsko skupščino Brežice, kjer je bil njen izvršni svet ne le politično pač pa tudi operativno sposoben najti prehodno rešitev. Skupščina občine bo iz proračunskih sredstev našla premostitvena sredstva za študentje.

Tudi zavodi za zaposlovanje so pripravljene nerazvitim občinam posoditi premostitvena sredstva, seveda pa kaj takega ni mogoče storiti za večje centre, ker za to preprosto ni dovolj denarja.

OD KOD DENAR ZA REGRESE

Predstavniki vseh republiških političnih vodstev, ki so se pretekli teden posvetovali na republiški konferenci SZDL, so sklenili zahtevati od koordinacije izvršnega sveta SR Slovenije za družbene dejavnosti, da prouči, od kod bi lahko dobili potrebna sredstva za regrese dijaškim domovom in študentskim domovom, za katere pri republiški izobraževalni skupnosti ni več denarja za letošnje štiri mesece, se pravi do konca koledarskega leta. Kako naj bi bilo s temi regresi v novem letu, pa naj bi proučila republiška izobraževalna skupnost.

Na istem posvetu so se zavzeli tudi za to, da bi se število študentov za dijake srednjih šol pri republiški izobraževalni skupnosti povečalo tako, da bi vsi prosilci z odličnim ali prav dobrim uspehom - okrog 900 jih je - lahko dobili to študentsko. Za sedaj je razpisanih namreč samo 750 takih študentov. Odziv na razpisane študentske študente pa je manjši, saj se je prijavilo le 310 prosilcev, študentov pa je 350.

NAJ BI BILO MOŽNO IZ DOHODKA

Iz nekaterih občin - na primer iz Ptuj - sprašujejo, odkod naj delovne organizacije vzamejo letos sredstva za študentske študentje (za občinske sklade), če so že porabile sredstva iz sklada skupne porabe. Služba družbenega knjigovodstva namreč tolmači, naj črpajo 0,5 % sredstev iz tega sklada.

Na posvetu predstavnikov političnih organizacij na RK SZDL so zato tudi sklenili predlagati koordinaciji izvršnega sveta SR Slovenije za družbene dejavnosti, naj bi se s SDK dogovorila, da je možno letos ta sredstva delovnim organizacijam dati iz dohodka in naj bi SDK v tem smislu čimprej izdala tudi delovnim organizacijam novo tolmačenje.

KOMENTATORJEV STOLPEC

Varčevanje z energijo
trajna obveznost

Že več let govorimo o potrebi po varčevanju z energijo, razprave na to temo pa se z večjo ali manjšo gorečnostjo obnovijo ob vsakokratni notranji ali mednarodni krizi, bodi surovinski, energetski ali gospodarski.

Ko takšne krize in krize — med katere lahko uvrstimo tudi občasne redukcije električne energije — minejo, se unesejo tudi razprave o nujnem varčevanju z energijo, sprejeti sklepi se do nadaljnjega odlože, gospodarstvo in vsi dejavniki pa se spet obnašajo, kot da je energije na pretek.

Razprave o nujnosti varčevanja z energijo so se obnovile ob nastanku naftne krize v lanskem jeseni, dokler se spet niso polegole pod vtisom zadovoljive oskrbljenosti z nafto in njenimi derivati v letošnjem, tudi hidrološko še kar ugodnem letu, ki nam zdaj tudi ob rednejšem obratovanju termoelektrarn prizanaša z redukcijami električne energije in nas pušča v dobri veri in upanju, da se lanski jesenski elektroenergetski mrk ne bo ponovil ter da bomo tudi pozimi zadovoljivo oskrbljeni z vsemi energetskimi viri.

V tem energetsko dokaj optimističnem vzdušju je skoraj neverjetno učinkovala napoved ZIS, da bo najbrž že pred letošnjo zimo uvedel ukrepe varčevanja z nafto in derivati, ker je poraba nafte v letošnjem prvem polletju prekomerno narasla, temu ustrezno pa so se zvišali tudi devizni izdatki za uvoz nafte. Tej napovedi so sledila ugibanja, nato pa tudi polemike v javnih občilih, katere sektorje porabe bodo ti varčevalni ukrepi najbolj prizadeli, v katerih dejavnostih bi kazalo naftne pipice najbolj priviti in podobno.

Tako spet nastaja bojazen, da se bomo varčevanja ne le z nafto, marveč z energijo sploh lotili kampanjsko in enostransko ter dosegli le kratkotrajne in finančno dvomljive učinke, kot so se že pred nami izjalovili v vseh državah, kjer so varčevalne ukrepe zastavili enostransko, jih usmerili izključno na promet in morebiti še na gospodinjstvo in podobno.

V zvezi s tem je treba omeniti še specifično jugoslovanski prijem, to je podražitev goriva kot domnevno ekonomsko upravičeno (in nedvomno tudi najprikladnejše) sredstvo za ublaževanje naftne stiske. Tudi če izvzamemo nesporne koristi, ki jih ima ta od takih podražitev naftna industrija in še zlasti država, mora politika cen na naftno-energetskem področju nedvomno temeljiti še na drugih ciljih, kot so npr. pariteta cen tekočih goriv s trdimi, pospeševanje ali vsaj ohranjanje dosežene ravni motorizacije (če že imamo nacionalno proizvodnjo avtomobilov, ki šepa tudi zaradi drugega motornega goriva) ter vzdrževanje ustreznega oziroma smotrnega razmerja med porabo posameznih energetskih virov. Pri tem nikakor ne more biti nepomembno, kakšno je razmerje med porabo nafte in derivatov, ki jih plačujemo z devizami ter porabo doma razpoložljivega in več let v korist nafte zanemarjenega premoga ali tudi naravnega plina. Program varčevanja bi nedvomno zgrešil svoj namen, če bi nafto izrinjali in jo nadomeščali s premogom tudi na tistih področjih, kjer je tehnološko ustrežnejša ali celo nezamenljiva.

Sedanja pobuda za varčevanje z nafto in energijo sploh je pravšnja priložnost, da z dogovori med proizvajalci ter porabniki dosežemo nujen preokret na vseh tistih področjih, kjer z energijo ravnamo najbolj potratno. Res je sicer, da verjetno nikjer na svetu osebni avtomobili (zlasti za vožnje do delovnih mest) niso tako slabo izkoriščeni ter da v splošnem nikjer tako malo ne pripomorejo k osebni in družbeni produktivnosti kot pri nas. Toda nemalokrat večja škoda v našem prometu se dogaja zato, ker dva najpomembnejša udeleženca — železnica in cestni prevozniki — v domala tridesetih letih po vojni nista dosegla sporazumne delitve dela tako, da bi tovore na večje razdalje prevažala izključno ali vsaj pretežno železnica (ki je za daljinske prevoze nedvomno poklicana), medtem ko bi cestni prevozniki opravljali pretežno le mestni in medmestni tovorni transport na krajših razdaljah. Danes vlada na tem področju anarhija, ki se kaže tudi v nesmotrni in neupravičeni porabi motornega goriva.

Pred sprejetjem ukrepov za varčevanje z energijo bi kazalo morebiti prislunhati tudi predlogom o ureditvi delovnega časa drugače za posamezna podjetja in dejavnosti (ki pa so se doslej še vedno izjalovili) in še mnogim drugim predlogom, ki jih zasledimo v razpravah.

Ukrepi — če že bodo sprejeti — naj bodo dodobra premissljeni in pretehtani zlasti kar zadeva pričakovane prihranke in vplive na smotrnejše gospodarjenje sploh. Od nas vseh pa je seveda odvisno, da varčevalnih ukrepov ne bomo izvajali kampanjsko, marveč jih sprejeli kot poglavito in trajno obveznost.

NANDE ŽUŽEK

Za rehabilitacijo reforme
ali za »reformirano reformo«?

Vprašanje, kako iz nelikvidnosti, je postalo spet osrednja tema razgovorov naših gospodarstvenikov. Zakaj zahaja gospodarstvo v nelikvidnost, je znano; povzročajo jo tista prezadolžena podjetja, ki podaljšujejo svoj ekonomsko neupravičen obstoj na škodo upnikov in njihove likvidnosti.

Razumljivo, ob tej ugotovitvi si velja takoj zastaviti vprašanje: kako si je sploh mogoče tako podaljševati gospodarsko življenje? ! Odgovor je na dlani: le zaradi nedoslednega uresničevanja načel in namenov stabilizacije. Družbenopolitične skupnosti in banke še vedno rade zamižijo na obe očesi ob slabem gospodarjenju delovnih skupnosti ali pa jim odobravajo kredite za neekonomsko zamisli in gospodarsko življenje. Stabilizacija pa ni in ne more biti nič drugega kot neusmiljena selekcija med zdravo in nezdravo rastjo posameznih področij in delov gospodarstva. Če selekcije ni, tudi stabilizacije ne bo!

Toda, kar je, je, modrovanje ne pomaga, plačati je treba ceho! Kako, po kakšni poti se je mogoče izvit iz nelikvidnosti?

Na to nadvse aktualno vprašanje še vedno ni pri roki praktično uporabnih odgovorov — če ne upoštevamo stališča ZK o tem, ki je, razumljivo, lahko le načelno in ni ukrep — ter drastičnih pa spet omiljenih zakonov za odpravo nelikvidnosti, ki kot vse kaže, niso opravili svoje naloge.

Po oceni, ki smo jo slišali na zadnjih kongresih ZK, je nelikvidnost, ki močno ovira prizadevanja za stabilizacijo, strujen izraz vseh temeljnih problemov v reprodukcijskih procesih, premalo razvitih tržnih poslovnih norm in odporov, ki se porajajo v procesu graditve tržnega gospodarstva v razmerah samoupravljanja. Zato bo ZK odločno podpirala tiste ukrepe v ekonomskem sistemu in ekonomski politiki, ki omogočajo, da se bosta povečali likvidnost in reprodukcijska sposobnost gospodarstva. Več delegatov se je na kongresih ZK zavzelo za to, da bi morali ob iskanju ekonomskih rešitev razjasniti tudi vprašanje odgovornosti vseh, ki so vplivali ali sodelovali znotraj ali

zunaj delovnih organizacij pri odločanju o tej ali oni ekonomsko neutemeljeni odločitvi. Vodilni strokovni delavci, za katere je objektivno ugotovljeno, da so zakrivilo slabo poslovanje delovne organizacije, bi ne smeli ostajati na odgovornih delovnih mestih.

Kakorkoli že obračamo te predloge, povedali bodo isto: posamezne delovne organizacije in dele gospodarstva čaka težavna preizkušnja, v zvezi z njo pa se zastavlja vprašanje, ali bo končno res kdo poklical na odgovor ljudi in organe, ki so slabo gospodarili in so zato zakrivilo takšne težavne razmere v našem gospodarskem življenju. Ali pa bodo še naprej vedrili in oblačili na pomembnih položajih v kolektivih in družbi? !

Glavna pomanjkljivost vseh dosedanjih administrativnih ukrepov, ki smo jih uveljavljali, da bi zatrli nelikvidnost, je bila v tem, da niso prizadeli le tistih, ki slabo gospodarijo, ampak tudi tiste, ki so zašli v težavne gospodarske razmere zaradi blokiranosti cen in zato, ker proizvajajo tako imenovane investicijske dobrine, naročniki pa jim že mesece (in leta) ne poravnajo računov.

Naše gospodarsko življenje je spet pred resno preizkušnjo, na izbiro imamo dve poti: ali se odločiti za radikalno, tudi postopno odpravo nelikvidnosti, za stečaj vrste gospodarskih organizacij in s tem za rehabilitacijo reforme, ali pa za inflacijo, odvzemanje dohodka tistim, ki ga imajo ter njegovo razdelitev med tiste, ki ga ne ustvarjajo, in s tem za »reformirano reformo«, kot pravijo nekateri. Doslej smo se odločali za drugo, lažjo možnost, za neekonomsko prelihanje dohodka v škodo produktivnejših delov gospodarstva. Po sklepih kongresov ZK bi se morali odločiti zdaj za težavnejšo pot — za prevladujoč vpliv tržišča na produktivnost dela, učinkovitost izkoriščanja sredstev, na izbiro proizvodne in investicijske usmeritve, na točkove družbene reprodukcije in na racionalno ravnanje organizacij združenega dela kot blagovnih proizvajalcev. Ali bomo končno prislunhili temu sklepu, ali pa bomo spet ravnali po starem receptu: tisti, ki ima, naj da!

V. B.

NEUGODEN POLOŽAJ PROIZVAJALCEV ZARADI POMANKANJA POTROŠNIŠKIH POSOJIL

Zapiranje vase tudi v Sloveniji

Nedavno tega smo poročali o načrtih slovenskih bank, da bi v Sloveniji ponovno uvedli odobranje potrošniških posojil izključno preko poslovnih bank, kasneje pa naj bi preko združenja bank skušali doseči enak dogovor v zveznem merilu.

Za uresničitev enotnega jugoslovanskega trga bi bil tak ukrep nedvomno izrednega pomena. Vse pa kaže, da bo vse večje pomanjkanje finančnih sredstev, ki se mu tudi banke ne morejo izogniti, podrlo takšna prizadevanja celo v slovenskem merilu. Vse več je namreč težej in zahtevnejši trgovine, da proizvodne organizacije priskrbijo hkrati z izdelki tudi ustrezno visoka sredstva za kreditiranje potrošnikov — kupcev teh izdelkov. Tako se tudi na slovenska tla širi ta razvada, ki smo se ji doslej dokaj uspešno upirali, medtem ko so v drugih republikah, zlasti trgovine v velikih centrih že vrsto let prodajale na potrošniški kredit samo izdelke tistih proizvajalcev, katerim je banka odobrila takšna sredstva. Banke pa so seveda dajale takšna sredstva samo svojim partnerjem in tako je bilo blago iz drugih krajev ali republik v neugodnem, podrejenem položaju, saj na primer slovenski izdelki niso v Beogradu mogli dobiti posojila tamkajšnje banke.

Tak način kreditiranja podpira

nekvalitetno proizvodnjo, saj trg s svojimi zakonitostmi ponudbe in povpraševanja, ki v takem primeru ne delujejo, ne more selektivno vplivati na razvoj proizvodnje v prid kvalitetnejših proizvajalcev. Če so hotele slovenske tovarne prodajati izdelke na enakovredni osnovi v drugih republikah in tamkajšnjih potrošniških centrih, so morale imeti na voljo sredstva svoje poslovne banke. Te so v zadnjem času takšna sredstva tudi odobravale. Poslej pa kaže, da bodo morale odobravati kreditna sredstva za dajanje potrošniških kreditov proizvodnim gospodarskim organizacijam tudi za prodajo na slovenskem trgu. Vsaj primer pohištvne industrije kaže, da se takšna praksa že uveljavlja tudi na slovenskem trgu.

V preteklem mesecu je namreč TOZD trgovina sestavljene organizacije združene dela Slovenijales postala vsem pohištvnim tovarnam v Sloveniji sporočilo, v katerem jih je seznanila s pomanjkanjem lastnih finančnih sredstev in nemočjo da bi sama priskrbela kreditna sredstva za dajanje potrošniških kreditov ter od njih zahtevala, naj za prodajo svojih izdelkov priskrbijo ustrezna sredstva za kreditiranje potrošnikov.

Dr. Mirko Finderle, direktor interne banke Slovenijales in Zdravko Morela, komercialist v TOZD stanovanjska oprema, sta nam razložila, da je takšen ukrep posledica dejstva, da nimajo dovolj sredstev, da bi vse blago lahko prodajali na potrošniška posojila. Zaradi pomanjkanja sredstev so začasno morali omejiti količino potrošniških posojil v svojih trgovinah na največ 10 milijonov dinarjev mesečno, čeprav prodajo vsak mesec za povprečno 18 milijonov dinarjev pohištva in drugih izdelkov. V posameznih mesecih letošnjega leta pa se je prodaja celo podvojila, zaradi strahu pred podražitvami. Pri Slovenijalesu so podarili, da veljajo enake zahteve tudi za njihove proizvodne organizacije, seveda pa le-tim Slovenijales sam pomaga pri iskanju potrebnih kreditnih sredstev pri poslovnih bankah, pri katerih so te organizacije poslovni partnerji.

V podjetju Javor iz Pivke, kjer so tudi dobili dopis trgovine Slovenijales, pravijo, da so sicer pričakovali, da prodaja pohištva ne bo vse leto tako tekla, kot je v prvih mesecih letošnjega leta, vendar pa jih je

dopis trgovine nemalo presenetil, saj v njem tudi piše, da v primeru, ko Javor ne bi uspel zagotoviti ustreznih kreditnih sredstev, njegovih izdelkov Slovenijales v bodoče ne bi mogel več prodajati. Ali bodo lahko uspeli dobiti potrebna sredstva pri poslovnih banki, je seveda vprašanje, ki ni zanimalo samo njih, pač pa tudi nas. V Ljubljanski banki smo se pogovarjali s SREČOM BRICLJEM, v.d. direktorja službe za koordinacijo kreditiranja.

„Zelo težko bi odgovoril na vprašanje, ali bodo naše poslovalnice sposobne dajati proizvodni potrebna sredstva za kreditiranje potrošnikov, ali ne“, je povedal Srečo Briclej. „Obsega kreditnih sredstev doslej nismo zmanjševali, seveda pa v določenih obdobjih nismo sposobni povečevati obsega potrošniških kreditov.“

Za ilustracijo je potem dodal, da je Ljubljanska banka računala, da bodo letos potrebovali za potrošni-

Ske kredite okrog 500 milijonov dinarjev več, vendar se je masa kreditov že do konca julija povečala za 490 milijonov din. Jasno je potemtakem, da ob tako hitri rasti kreditov banka letos res ne more kdo ve kako povečevati kreditne mase, saj so že doslej v celoti izkoristili vse zakonske možnosti za izkoriščanje virov za potrošniške kredite.

Tako torej ne kaže, da bi se načrti slovenskih bank glede odobranja potrošniških kreditov kaj kmalu uresničili. Ne le, da so banke v drugih republikah še vedno za doseženi način odobranja potrošniških posojil, se pravi, da banka daje del mase potrošniških kreditov tudi trgovini in proizvajalcem, žal se ta sistem, kot smo dejali, vse odločneje prebija tudi na slovenska tla ...

R. B.

Kdaj gozdna
»žetev«
v Halozah?

V Halozah, danes znanem vinorodnem območju, s čudovitimi gorami in še boljšim vinom bomo morda že čez leta v jesenskem vetru zašumeli gozdovi. To je novica, ki to bolj preseneča, kot pa to, da je to tudi docela mogoče. Haloze namreč dobivajo svoj gozdni melioracijski nasad. Izdeluje ga ekipa strokovnjakov inštituta za gozdno lesno industrijo pri biotehnični fakulteti v Ljubljani.

Akcija Haloze, kot jo imenujejo gozdarji in drugi, razvorj Haloze še premalo interesirani dejavniki, je letela na ugoden odmev, že kaže prve rezultate. Gozdno gospodarstvo Maribor in KK Ptuj sta že pogledala na haloškem območju nekaj nad 600 hektarjev gozdnih površin in urejajo okoli 80 kilometrov gozdnice.

Haloze smo poznali doslej kot izrazito vinorodno območje, vse premalo pa tudi kot neizrabljeno zakladnico gozdnega bogastva predvsem na tistih višjih severnih pobočjih, ki niso primerna vzgojo vinske trte. Kot smo zvedeli, bi v Halozah gozdom zredili 13 tisoč hektarjev. Od tega sodi v prvi kategoriji gozdni razred okoli 3.500 hektarjev. V prvi kategoriji je predvideno pogozdovanje z iglavci, v nižjih legah tudi z listavci. Nedvomno terja takšna akcija velika enotna denarna vlaganja samo tistih, ki upravljajo gozdovi v družbeni in zasebni lastnini, temveč bi se morali v akcijo Haloze vključiti tudi lesno-predelovalna industrija, republiška sredstva za manj razvita območja in še kdo.

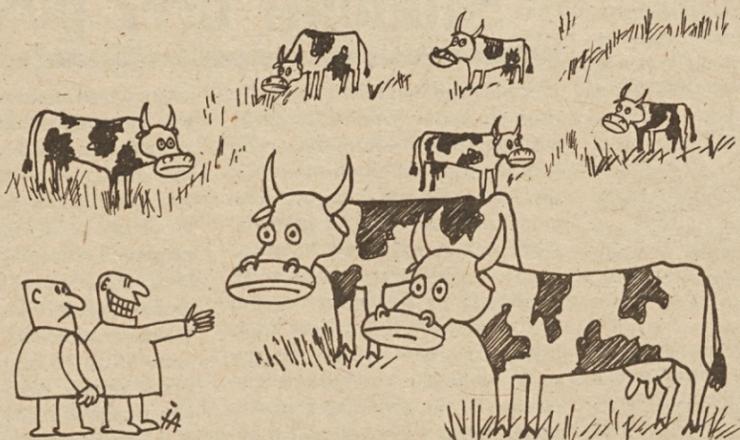
Pravilo, da so gozdovi še bogastvo, še vedno velja. Gozdovi pa so tudi naša pljuča, ki nam čistijo zrak in v dan vse bolj zastrupano ozračje. V Halozah je še ni oskrunil, čeprav ljudje to želijo, noben veliki tovarniški dimnik.

Na gozdno »žetev« je treba čakati zelo dolgo. Toda če ničesar ne vlagajo, tudi če ne rabiš. Gozd terja svoje, sicer nekoliko zahtevno kot gorice, pa vendar imata obe panogi v Halozah vse pogoje za nadaljnji razvoj.

Na pospešitev razvoja spodarstva smo se, spomnili nekoliko nazaj. Zato pa je treba sedaj akcijo Haloze toliko bolj podpirati, saj čaka na gozdne sadove nekaj tisoč hektarjev malo donosne zemlje.

Po delo
in kruh
v Sloveniji

Točnih podatkov o številu delavcev iz drugih republik, ki so zaposleni v Sloveniji, sicer ne ocenimo pa se gibljejo od 100 do 140 tisoč. Delež teh delavcev v družbenem sektorju, kjer je zaposlenih 600 tisoč ljudi, je precejšen. Največ jih je prislo v republiko iz Hrvaške in Srbije. Mnogi teh delavcev so se že prilagodili novemu okolju. Večina (68%) delavcev ima nedovolj čisto osnovno šolo, 63% se je zaposlilo s pomočjo svojih prijateljev in znancev, a le četrtina prek zavoda za zaposlovanje.

— Zdaj, ko krav ne moremo prodajati, bi lahko začeli snemati kavbojske filme ...! I. ANTIĆ

V družbi petih

Velike naložbe v posodabljanje proizvodnje v Gorenjski predilnici ● Skrb za socialni standard zaposlenih

Delavci Gorenjske predilnice iz Škofje Loke so preteklo soboto slavili dan svojega kolektiva, ki ga praznujejo vsako leto. Vredne so imeli v dvorani kina Sora zbor, na katerem so med drugim sprejeli samoupravni sporazum o združitvi v sestavljeno organizacijo združenega dela s štirimi slovenskimi tekstilnimi podjetji. V tej novi integracijski obliki naše tekstilne industrije bodo še predilnica Ljubljana, Predilnica in tkalnica Tržič, Tekstina Ajdovščina in Tekstilindus Kranj. Njihov skupni dohodek je lani dosegel milijarde 360 milijonov dinarjev, zaposlujejo pa okoli 6600 delavcev.

Delavci zbor so se seznanili z letošnjimi poslovnimi rezultati. V prvem polletju so imeli nanje izrazit vpliv nenehna gibanja na svetovnem trgu surovin. Akri in poliamid so se podražili za 50 odstotkov, nylon za 100 odstotkov, bombaž pa za 150 odstotkov. Podjetje je imelo zamrznele cene za precejšen del svojih izdelkov in tako niso bili primeri, da je bila surovina cenejša kot surovina. Iz zadreg so si pomagali da so opuščali nekatere izdelke, seveda na račun tega, da izgubljali tudi dolgoletne izdelke, iskali pa so tudi tako imenovane lon posle, za katere so naročniki sami priskrbeli surovino. Tako so ob polletju imeli v Gorenjski predilnici nekoliko slabše rezultate kot drugo podjetje njihove stroke, ki so več končnih izdelkov, pri čemer so lažje uveljavili po višji ceni.

Skupina je povečala celotni dohodek za 44 odstotkov, dohodek za delitev pa za 43 odstotkov, v Gorenjski predilnici pa je celotni dohodek

narasel za 29 odstotkov, dohodek pa za 17 odstotkov. To je kolektivu oteževalo tudi skrb za osebne dohodke zaposlenih. Kljub temu so bili že doslej v tej organizaciji zelo redki delavci, ki so za redno izpolnjevanje delovnih obveznosti prejeli manj kot 1800 dinarjev. Z avgustovskim povečanjem OD, ki upošteva zlasti potrebo po nadomestitvi novih izdatkov zaradi podražitve živil pri delavcih z nižjimi prejemki, pa se najnižji dohodek za redno delo povišuje na 2000 dinarjev.

Upošteva se, da socialne varnosti delavcev ne pomenijo samo osebni dohodki, v Gorenjski predilnici pripisujejo poseben pomen tudi urejanju stanovanjskih razmer. Vsako leto kupijo od 10 do 15 stanovanj, 30 do 40 delavcem pa pomagajo s posojili. Sodijo, da bi morali število kupljenih stanovanj povečati najmanj na 20 letno. Dobro so poskrbeli tudi za družbeno prehrano. Delavci dobijo za malico po 100 din na mesec, topli obrok pa jih velja 2 din, tako da lahko del denarja porabijo tudi za kosila ali pa si pri jedi privoščijo osvežilne pi-

jače. Novost pri zmogljivostih za letovanje je 7 sob z okoli 20 ležišči, ki so jih letos kupili v Portorožu. V tem kraju so imeli delavci že sedaj nekaj možnosti za letovanja, lastne zmogljivosti pa imajo še na Voglu, v Pacugu in v Umagu, na voljo pa imajo tudi prikolico in 2 šotora. Potrebe po povečevanju teh zmogljivosti so še vedno precejšnje.

Za razvojna prizadevanja 830-članskega kolektiva Gorenjske predilnice, ki je za letos predvidel okoli 230 milijonov dinarjev skupnega dohodka, so zlasti značilna nenehna vlaganja v posodabljanje proizvodnje. Letos obnavljajo obrat za česano prejo in urejujejo novo tergalnico sintetičnih kablov, ki bosta skupaj veljala okoli 35 milijonov dinarjev. Zlasti velik je pomen nove opreme za pridobivanje sintetične preje, saj je doslej to fazo dela za svojo proizvodnjo Gorenjska predilnica morala opravljati v tujini. Z lastnimi zmogljivostmi bodo letno prihranili skoraj 900 tisoč dolarjev. Predvideno je, da bosta obe investiciji zaključeni proti koncu leta, posvetili pa ju bodo praznovanju 40-letnice obstoja tovarne.

Prihodnje leto bodo zastavili še z modernizacijo zadnjega obrata, to je predilnice. Veljala bo 75 milijonov dinarjev. Po obnovitvi bo v predilnici potrebnih manj delavcev, kot jih je sedaj, njena proizvodnja pa bo trikrat večja.

M. S.

KOPRSKI CIMOS ŠIRI SVOJO DEJAVNOST

Delavci želijo ostati v Cimosu

200 delavcev, ki jih je Tomos ob ustanovitvi Cimosu posodil novemu podjetju, želi ostati še naprej v sklopu Cimosu ● Cimos bo zanje mimo prvotnega programa razširil svojo proizvodnjo delov za avtomobile na plastično notranjo opremo in na sestavljanje specialnih vozil

Koprski Cimos, podjetje, ki so ga v letu 1972. skupaj ustanovili Tomos, Iskra in francoska avtomobilska tovarna Citroen, s polnimi zamahi uresničuje svoj razvojni program. Če povemo na kratko, podjetje, ki je bilo ustanovljeno, da bi izdelovalo osebna in specialna vozila iz proizvodnega programa francoskega Citroena, že gradi svojo proizvodno halo v Šempetru pri Novi Gorici, začelo pa bo graditi tudi svoje nove upravne in skladiščne prostore v Kopru.

V Šempetru so proizvodne prostore že spravili pod streho, v njih pa naj bi proizvodnja stekla čez približno leto dni. Za sedaj pa avtomobile iz svojega proizvodnega programa izdelujejo deloma v prostorih Tomosa, ki je novemu podjetju odstopil tudi okrog 200 svojih delavcev, v obeh tovarnah sestavnih delov v Senožečah in Buzetu, pa tudi že v Šempetru, kjer sestavljajo vozila GS. Tamkajšnja Iskra je namreč Cimosu odstopila del svojih proizvodnih prostorov (bolje rečeno, dala v najem) in do prihodnje jeseni naj bi modele GS sestavljali kar v prostorih Iskre.

Približno ob istem času kot novo tovarno v Šempetru pa nameravajo pri Cimosu predati namenu tudi bodoči center v Kopru. Tu bo poleg upravnih prostorov in skladišča tudi šola za vzgojo mehanikov za servise. Prav tako pa nameravajo v sklopu svojega centra postaviti še eno, četrto proizvodno halo, v kateri naj bi se zaposlili delavci, ki sedaj delajo v prostorih Tomosa.

Te delavce naj bi namreč po pogodbi med Cimosom in Tomosom novo podjetje vrnilo svojem ustanovitelju, ko se bo proizvodnja, oziroma montaža vozil preselila v Šempeter. Vendar ti delavci ne želijo zapustiti svojega dela pri avtomobilski proizvodnji, ne le zaradi oseb-

nih dohodkov, ki so pri Cimosu nekaj boljše kot pri Tomosu, pač pa tudi zategadelj, ker večina med njimi to delo dodobra pozna.

Vendar vse kaže, da Tomosa kljub kritičnemu pomanjkanju delovne sile na slovenski obali razpoloženje delavcev, ki jih je posodil Cimosu, ne moti. Pri Cimosu so se namreč že odločili, da bodo te delavce zaposlili s programom, ki ga prvotno niso nameravali vnesti v svoj proizvodni program. V tovarni, ki jo bodo zgradili v Kopru in v kateri naj bi bile proizvodne zmogljivosti naravnane prav na to število zaposlenih, naj bi izdelovali plastično notranjo opremo za avtomobile. Pri uresničevanju te zamisli se podjetje namerava poslovno povezati s kranjsko Savo in Tovarno usnja v Slovenjem Gradcu. Seveda na tem programu ne bi mogli zaposliti vseh delavcev. Preostali naj bi v Kopru sestavljali tako imenovana specialna vozila Citroena — male spačke — furgone in izvedbo rešilnega avtomobila iz modela „žaba“. Tako bo Cimos v prihodnjem letu sestavil precej več vozil, kot jih bo v letošnjem: skupaj preko 11.000, pri čemer bo seveda največ najmanjših — spačkov — skoraj polovica.

Te delavce naj bi namreč po pogodbi med Cimosom in Tomosom novo podjetje vrnilo svojem ustanovitelju, ko se bo proizvodnja, oziroma montaža vozil preselila v Šempeter. Vendar ti delavci ne želijo zapustiti svojega dela pri avtomobilski proizvodnji, ne le zaradi oseb-

nih dohodkov, ki so pri Cimosu nekaj boljše kot pri Tomosu, pač pa tudi zategadelj, ker večina med njimi to delo dodobra pozna.

Montaža vozil iz tako imenovanega A programa Citroena in Cimosu v prostorih koprškega Tomosa: čez leto dni bodo montažo preselili v Šempeter, delavci iz Kopra pa bodo izdelovali druge izdelke v posebej zanje zgrajenem obratu.

GLAVNI POGOJI GOSPODARJENJA ZAHTEVAJO IZREDNE UKREPE

Reševanje na trgih neuvrščenih

Javorju v Pivki se otepajo s težavnimi pogoji gospodarjenja ● Letos bodo imeli verjetno okrog 9 milijonov ostanka dohodka, kljub temu pa bodo najbrž morali upočasniti tempo razvoja

Prav so v lesni industriji v Pivki ob polletni bilanci ugotovili, da so praktično do konca načrtani plan gospodarjenja z 200 milijoni dinarjev naložbe so ga presegli za pol milijona, vendarle s tem uspešno niso povsem zadovoljni. Vzročilo se je, da so stroški proizvodnje in poslovanja rasli hitro pa je tako akumulativni dohodek v prvem letošnjem polletju padel za 2,7 odstotka glede na letošnji polletni rezultat. Če bi se na domačem in svetovnem trgu so vedno bolj neugodne, cene naraščajo neusklajeno in v prehudem tempu, pa tudi pri takih pogojih, kajpak, težko dosežati dobre gospodarske rezultate in obdržati življenjski standard zaposlenih na primerni ravni.

Osebne dohodke so pred letom zaradi povečanja cen surovin osnovnih življenjskih potrebščin sicer popravili, saj je to nujen ukrep. V Javorju so se po višini osebnih dohodkov odločili za občinske lestvice — čeprav so v minulih dveh letih že večkrat popravili osebne dohodke najslabše plačanim delavcem. Tokrat so vsem dodali po 10 odstotkov, sindikalna organizacija v podjetju pa je sprejela odločitev, da do sredine septembra ugotovi, kateri zaposleni so imeli posebne socialne pogoje. V sedanjih gospodarskih pogojih je takšno povečanje osebnih dohodkov kajpak in ne v tvegana zadeva in KANDER BIZJAK, se pravi, nam je ob tem povedal: „Če ne bo večjih gospo-

darskih pretresov, bi morali se danji nivo osebnih dohodkov obdržati vsaj do konca tega leta“.

Vse pa kaže, da bodo v Javorju zaradi težavnih pogojev za gospodarjenje bolj počasi, kot so nameravali, uresničevali razvojne načrte. To pa bo kajpak vplivalo tudi na rast dohodka in ostanka dohodka ter seveda na nazadnje tudi na gibanje osebnih dohodkov v podjetju. Jeseni bodo v Javorju začeli delati v novi tovarni za izdelovanje vezanega lesa. S tem obratom, za katerega izgradnjo in usposoditev za proizvodnjo so porabili okroglo 40 milijonov dinarjev, bodo odpravili delo ob prostih sobotah, nedeljah in nočno delo. Ta tovarna, pravijo v Javorju, je prva faza razvoja podjetja, v naslednjih dveh pa bodo tehnološki ciklus proizvodnje vezanega lesa kompletirali. Podrobneje o tem zaradi omejenih težav niso želeli govoriti. Prav tako imajo v načrtu gradnjo velike žage, največje na tem področju, vendar tudi za ta načrt ni znano, kdaj natanko ga bodo lahko uresničili.

Kako se bodo v Javorju otepali z vse težjimi pogoji gospodarjenja? Kljub vsem težavam se v Javorju ne boje, da bi poslovali z izgubo, vendar tudi ne kaže, da bi ob koncu leta imeli kaj več ostanka dohodka, kot so ga ustvarili ob polletju: 9 milijonov dinarjev. Jasno je, da bodo doma storili vse, kar zmorejo, vendar se sedaj, kot kaže, prav veliko notranjih rezerv ne da več odkriti. Potrebni bodo

ukrepi, na katere lahko sami vplivajo le toliko, da zahtevajo od pristojnih organov. V mislih imamo uskladitev cen surovin in izdelkov in še nekatere druge ukrepe, na primer zagotovitev sredstev za kreditiranje kupcev itd.

Zelo pa so se v podjetju zavzeli za izboljšanje rezultatov izvoza svojih izdelkov. Kot je znano, sta se zahodnoevropski in ameriški trg precej na tesno zaprla. Tako ima Javor, ki je lani izvozil kar polovico svojih izdelkov, nemalo težav, ker je letošnji izvoz nekaj nižji, kot v lanskem prvem polletju. Zatega-

delj so se v podjetju močneje obrnili na trg severnoafriških držav, kjer je povpraševanje še vedno nezmanjšano. Upajo pa, da bodo do konca leta povpraševanje še povečali in tako podvojili dosedanja izvoz v te dežele. Cilj izvoznega oddelka Javorja je tudi trg vzhodnoevropskih dežel, kjer so možnosti za prodajo velike, vendar pa v dobru meri še neodkrite. Le s povečanim izvozom na druge trge si bo kolektiv Javorja ob prizadevanjih za znižanje cen lahko obdržal kupce v zahodni Evropi, ki so vendarle še vedno zelo pomembni partnerji.

● GRADISOVCI ZAGOTAVLJAJO, DA BODO ZGRADILI NOV MOST V LATKOVI VASI DO OKTOBRA

Vse poletje po obvoznici!

Po razstrelitvi starega mostu v Latkovi vasi, ki je povezoval oba bregova Savinje na naši štajerski cestni magistrali, je pričela skupina Gradisovcev iz Maribora z gradnjo novega mostu. Glavni nosilni stebri je že zabetoniran deset metrov globoko v sloj gramoza, dolžina novega mostu, ki bo končan prihodnji mesec, pa bo 61 metrov. Žal, je preteklo od lani, ko je narasla voda krepko načela nosilce starega mostu pa do letos, ko so stari most razstrelili, kar osem mesecev. Kljub naporom delavcev Gradisa, da bi svojo nalogo čimprej opravili, je vse poletje potekal promet, tako kot poteka še danes, po ozki vijugasti obvoznici skozi Polzelo. Ne gre toliko za štiri kilometre daljšo pot, kot za precejšnjo izgubo dragocenega časa, predvsem pa živcev. Vsekakor — nepotrebno!

A. Ul.

NOVIH 335 MW

V torek, 10. septembra popoldne so v Velenju predstavniki Rudarsko-elektroenergetskega kombinata Velenje in njegove temeljne organizacije združenega dela Termoelektrarna Šoštanj, nemške firme KWU – Kraftwerke Union, švicarske firme Sulzer in celjske Kovinotehne, ki je uvoznik opreme, podpisali pogodbo o dobavi opreme za novo Termoelektrarno Šoštanj IV. Slovesnega podpisa pogodbe so se udeležili številni gostje. Podpisu je prisostvoval tudi član predsedstva Socialistične republike Slovenije Tone Bole.

Pomembnost Termoelektrarne Šoštanj IV kaže nekaj osnovnih pokazateljev: moč turboagregata bo 335 MW, na leto pa bo proizvedel 1,8 milijarde kWh električne energije. Nova Termoelektrarna Šoštanj IV mora biti zgrajena v 41 mesecih, se pravi do konca leta 1977, in bo pokrila večino primanjkljaja po električni energiji v naši republici. Ob polnem obratovanju bodo pokurili v vseh fazah

Termoelektrarne Šoštanj letno 4 milijone 200 tisoč ton lignita, se pravi, da bo treba istočasno z gradnjo Termoelektrarne Šoštanj IV zagotoviti tudi povečanje proizvodnje lignita na najmanj 4,7 milijona ton lignita.

Izgradnjo nove, četrte faze Termoelektrarne Šoštanj je prevzela na „ključ“ nemška firma Kraftwerke Union, ki je zagotovila pri tej investiciji visoko udeležbo jugoslovanske industrije, ki bo dobavila skoraj polovico celotne opreme. To je najvišja udeležba, dosežena pri izgradnji tako zahtevnega energetskega objekta pri nas.

Po zadnjih cenah bo veljala izgradnja Termoelektrarne Šoštanj IV okrog 2 milijardi 400 milijonov dinarjev; okrog 70 % potrebne denarja bodo dobili z inozemskimi posojili, preostalih 30 % pa iz sredstev za energetiko. Ob tem velja omeniti še, da bo četrta faza šoštanske Termoelektrarne opremljena z najsodobnejšimi napravami za avtomatsko upravljanje in računalniško obdelavo podatkov, poskrbljeno pa bo še za zaščito okolja.

TEKST: M. L.
FOTO: L. O.

POLLETNI REZULTATI IU V

V težkih pogojih slabše kot lani

Močno poslabšani pogoji gospodarjenja so v letošnjem prvem polletju krepko pritisnili slovensko usnjarsko industrijo k tlom ● V IU V podvzeli vrsto ukrepov, da bi omilili neugodne posledice slabših razmer

Letošnje leto, tako pravijo v Industriji usnja Vrhnika, je gospodarsko eno najtežjih za usnjarsko industrijo. Trditev utemeljujejo s polletnimi gospodarskimi rezultati podjetja, ki so slabši kot v zadnjih nekaj letih. Proizvodnja je sicer količinsko skorajda enaka lanski v prvem polletju, vendar je finančni rezultat za približno polovico nižji od lanskoletnega ob polletju. To je posledica velike podražitve pomožnih in režijskih materialov in stroškov poslovanja v celoti, medtem ko so bile prodajne cene celo nižje od lanskoletnih – tako na domačem trgu kot v izvozu.

V prvem polletju je v Industriji usnja Vrhnika celotni dohodek v primerjavi z lanskim prvim polletjem večji za 17 odstotkov. Poslovni stroški pa so se povečali v takšni meri, da je ostanek dohodka dosegel komaj 48 odstotka lanskoletne polletne ravni. Zaradi takšnih pogojev gospodarjenja se je stopnja dobička glede na celotni dohodek zmanjšala v enaki primerjavi za 58 odstotkov, stopnja podjetniške akumulacije glede na celotni dohodek pa za 47 odstotkov.

Tako je trend poslabševanja pogojev gospodarjenja, ki se je odločno pokazal že ob periodičnih četrtletnih obračunih

v usnjarski industriji, ostal tudi v naslednjih mesecih. Celotna slovenska usnjarska industrija je tako izgubila okrog 5 milijonov dinarjev. Kljub zmanjševanju obsega proizvodnje pa so se zaloge nedovršenih izdelkov in zaloge izdelkov kopičile, saj trg ni bil več pripravljen absorbirati tolikšnih količin usnjenih izdelkov kot prej.

Celotna usnjarska industrija je v resnem položaju: na eni strani jo pritiska dviganje cen surovin in pomožnih materialov, na drugi strani pa manjša konjunktura na domačem in tujem trgu ter zaostajanje prodajnih cen za stroški proizvodnje. Za svinjsko usnje veljajo na primer še cene od lanske pomladi in ker so kupci izsilili pogodbe s temi cenami do konca letošnjega septembra, tudi morebitno povečanje cen ne bo prineslo do konca leta ustreznega rezultata. Cene govejega usnja pa so celo nižje, kot so bile lani. In še primerjava pogojev gospodarjenja proizvajalcev obutve: cene obutve so se v tem času povečale za 70 odstotkov, kar je seveda vplivalo na potrošnja obutve in kajpak usnja.

V Industriji usnja trdijo, da je pod takimi pogoji nemogoče poslovati in da je nujno potrebno skleniti samoupravni sporazum o cenah med usnjarsko

industrijo in finalisti iz te industrijske panoge.

Glede lastnih poslovnih rezultatov v prvem letošnjem polletju pa so v Industriji usnja sklenili izvesti vrsto ukrepov, katerimi bodo skušali omiliti posledice neugodnih pogojev gospodarjenja. Eden izmed pomembnejših ukrepov, tako pravijo, bo skrb za povečanje kakovosti proizvodnje in seveda za povečanje količine izdelkov – se pravi produktivnosti. Prav tako naj bi ustrezne službe storile vse, da bi izvoz, ki je letošnjem nekaj nižji, kot je bil v lanski leto, povečali tako, da bodo vsaj do konca leta dosegli nekaj manj lanskoletno vrednost izvoza. Ker pa so cene v izvozu nižje kot lani, bo seveda to težka naloga.

V Industriji usnja Vrhnika so se tudi odločili za varčevanje na vseh področjih, posebej pa na udarjajo, da bo potrebno oostri delovno odgovornost in odgovornost na vseh delovnih mestih.

Ne nazadnje, kot dolgoročno nalogo pa v Industriji usnja omenjajo nujno in potrebno da intenzivneje – ne le oni, pa – pa vsa usnjarska industrija ukrepa, da bi ta panoga čimprej združila svoje sile in da se hkrati začne povezovati tudi usnjarski iz sosednjih republik.

25 LET MONTAŽNEGA IN PROIZVODNEGA PODJETJA CEVOVOD MARIBOR

V NOVIH PROIZVODNIH PROSTORIH

Montažno in proizvodno podjetje Cevovod Maribor bo v soboto, 14. septembra z uradno otvoritvijo novih proizvodnih prostorov na Tezmem proslavilo svojo 25-letnico. Pred 25 leti je bilo v podjetju zaposlenih komaj 60 delavcev, danes pa jih v tej mariborski delovni organizaciji dela že blizu 500. Vrednost osnovnih sredstev pred 25 leti je znašala komaj 1.381 din, danes pa je že nad 19 milijonov dinarjev. Največjo prelomnico je podjetje doživelo, ko se je delovni kolektiv na referendumu v marcu lani odločil za izgradnjo novih delovnih prostorov. V soboto, 14. septembra, bo v teh prostorih že stekla nova proizvodnja.

PROIZVODNI PROGRAM

Montažno in proizvodno podjetje Cevovod Maribor ima zelo pester proizvodni program. Podjetje se je v vseh 25 letih usposobilo za opravljanje instalacij vodovodnih in sanitarnih naprav, ogrevalnih naprav, hladilnih, sušilnih, termotehničnih in namakalnih naprav, cestnih vodovodov, plinskih naprav, itd. Razen tega podjetje opravlja vse vrste kleparske dejavnosti, izdeluje in montira vse vrste klimatskih in prezračevalnih naprav. V proizvodnem programu Cevovoda najdemo tudi izdelavo elementov za instalacije vodovodnih in toplovodnih naprav, proizvodnjo pisarniških izdelkov, proizvodnjo, montažo in prodajo hlevskih naprav za živino. Razen tega podjetje zastopa inozemske firme, projektira vse vrste parnih, toplo in vročevodnih centralnih kurjav, komfortnih in industrijskih klimatskih naprav ter prezračevanja, vodovodnih instalacij in bazenskih naprav ter kopira vse vrste tehnične dokumentacije za naročnike.

CEVOVOD PO VSEJ JUGOSLAVIJI

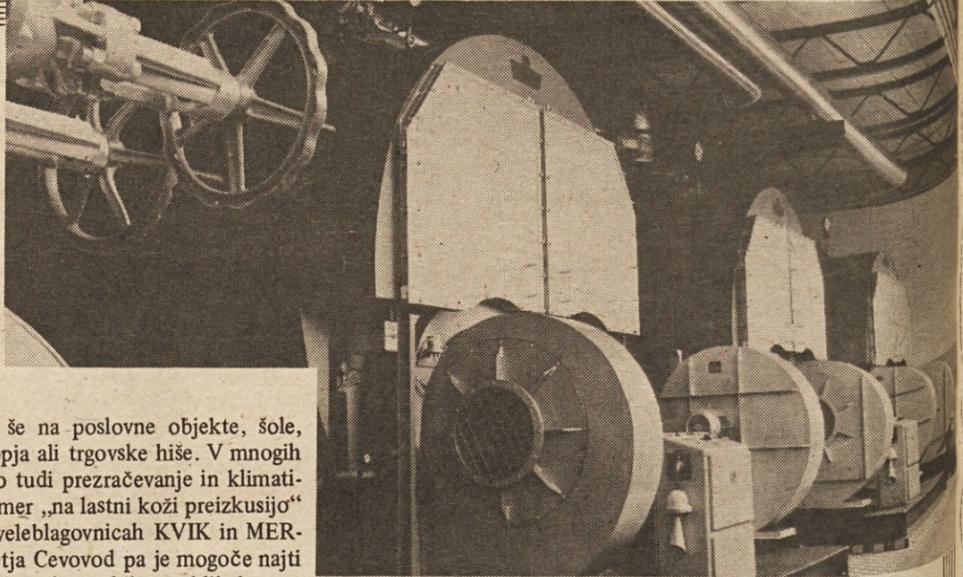
Suhoparen opis proizvodnega programa mariborskega podjetja Cevovod pa prav gotovo ne zadošča za boljše poznavanje dejavnosti tega podjetja. Skoraj nemogoče je navesti vse stanovaljske objekte, kjer so monterji Cevovoda opravili kompleksne instalacije vode, kotlarne in centralne kurjave. Pojem stanovanj-

skih objektov lahko razširimo še na poslovne objekte, šole, otroške vrtce, zdravstvena poslopja ali trgovske hiše. V mnogih od omenjenih objektov je zajeto tudi prezračevanje in klimatizacija. Mariborčani lahko na primer „na lastni koži preizkusijo“ delovanje klimatskih naprav v veleblagovnicah KVIK in MERKUR. Tovrstne instalacije podjetja Cevovod pa je mogoče najti po vsej Sloveniji in tudi v drugih jugoslovanskih republikah.

Področje kotlarn, centralnih kurjav, prezračevanj in instalacij vode obsega tudi širše območje industrijskih objektov. V Cevovodu odkritosrčno priznavajo, da so ponosni na opravljena dela v mariborski tovarni avtomobilov na Tezmem in v njenem obratu na Studencih. Naj navedemo, da so podobne naprave montirali še v kamniškem Stolu, v Alplesu v Železnikih, v radovljiški Almiri, v novomeški Krki, v Javorju Pivka itd. Preveč bi porabili prostora, če bi navedli vse industrijske objekte, kjer je Cevovod doslej nastopil s kompleksno ponudbo, to je od projektiranja do izvajanja vrste instalacij oziroma instalacijskih kompleksnih naprav. Seveda so vsa ta dela opravljena v okviru zahtev in v duhu časa – s popolnim avtomatskim delovanjem.

Voda je pri vsem omenjenem osnovni medij. Tako so se v Cevovodu lotili tudi priprave vode in izdelave naprav za pravo vodo. Po vsej Jugoslaviji Cevovodove naprave mehčajo vodo, jo demineralizirajo in podobno. Kot so povedali, štejejo v Cevovodu za posebno zvrst pripravo vode v bazenih. Podjetje je že izvedlo za več kot 18 različnih vrst rekreacijskih in športnih kopalniških objektov. Lep takšen objekt je na primer zaprti zimsko kopalniško Pristan v Mariboru.

V Cevovodu pa imajo v proizvodnem programu tudi zelo zanimivo dejavnost, ki je koristna tako družbenemu sektorju, kot tudi zasebnikom. To je oprema za hleve. Težko je najti v Sloveniji večji živinorejski hlev, bodisi zaseben ali last kmetijskega kombinata, kjer ne bi bila montirana oprema Cevovoda. Vsi večji živinorejski centri v Jugoslaviji poznajo in imajo montirano Cevovodovo hlevsko opremo. Tudi na tem področju je njihova ponudba kompleksna, se pravi, da vso to opremo

Ena od kotlarn, ki jo je projektiral in montiral Cevovod

projektirajo, izdelajo in montirajo. V Cevovodu so ponosni na objekte kot so: Svinjogojška farma Sljeme Zagreb, PIK Tamiš, KIK Pomurka, ZKGP Kočevje, KZ Postojna, ZIK Strumica, ZIK Kavadarci itd.

NOVI PROIZVODNI PROSTORI CEVOVODA

Novi proizvodni prostori Cevovoda so locirani v Mariboru na Tezmem v Špelini ulici. Velikost teh prostorov znaša 3600 kvadratnih metrov. Za primerjavo naj navedemo, da se je prej Cevovod „stiskal“ komaj na 1500 kvadratnih metrih prostora. Novi proizvodni prostori zajemajo proizvodno halo, veliko 3000 kvadratnih metrov, nadalje kotlarno z zmogljivostjo 1 milijon 200 tisoč kalorij, sanitarije z garderobami za ženske in moške, prostore za družbeno prehrano, prostore vodstva podjetja, in tako naprej. V novih proizvodnih prostorih je Cevovod razvil zelo sodobno tehnologijo.

VKLJUČEVANJE V INTEGRACIJSKE PROCESSE

Poleg uspehov, ki jih je dosegel v minulih 25 letih, pa se ta delovni kolektiv srečuje tudi z mnogimi problemi. Najbolj jih tare pomanjkanje kadrov, od kvalificiranih do visokošolsko izobraženih delavcev. Da bi omilili ta problem, se Cevovod v okviru biroja za gradbeništvo Slovenije, vključuje tudi v integracijske procese. S sorodnimi podjetji se dogovarjajo, da bi s skupnimi službami tako na področju tehničnega kot komercialnega sektorja, glede pomanjkanja kadrov, rešili marsikatero uganko.

E. P.

TEDEN »TRIM«

Od 7. do 15. septembra bo v Mislinjski dolini teden „TRIM“. Organizira ga Temeljna telesno-kulturna skupnost Slovenj Gradec, in sicer pod geslom „ZAVSAKOGAR NEKAJ“, ki so ga dosledno upoštevali pri načrtovanju programa tedna. Sicer pa bo predstavljal teden „TRIM“ začetek organiziranega dela na področju rekreativne dejavnosti TRIM v Mislinjski dolini.

Za teden „TRIM“ so organizatorji izdali ličen propagandni letak, s katerim so občane seznanili z možnostmi enotedenske organizirane rekreacije, sicer pa bo služil letak tudi kot kontrolni list.

Prvi teden „TRIM“ so začeli v Slovenj Gradcu v soboto, 7. septembra, s tekmovanjem v namiznem tenisu, s katerim so

nadaljevali tudi še v nedeljo, 8. septembra. V ponedeljek, 9. in v torek, 10. septembra je bilo tekmovanje v kegljanju, v sredo in četrtek, 11. in 12. septembra pa preizkus v streljanju z zračno puško.

V petek so odšli udeleženci tedna „TRIM“ prvokrat na progo „TRIM“, v soboto pa je na programu kolesarjenje na 6 km dolgi progi od Slovenj Gradca skozi Šmartno in Legen do nogometnega stadiona in tekmovanje v pikadu. Zadnji dan tedna „TRIM“, v nedeljo, 15. septembra, pa bo spet oživela proga za TRIM.

Po končanih nastopih bodo udeleženci tedna „TRIM“ prejeli priznanja, in sicer zlato, srebrno oziroma bronasto medaljo tedna „TRIM“.

(An)

PRIHODNJO SOBOTO V ŠPORTNEM PARKU NA KODELJEVEM

Prve športne igre živilcev

Športni park na Kodeljevem v Ljubljani bo prihodnjo soboto, 21. septembra, prizorišče prvih letnih športnih iger sindikata delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji Slovenije. „Ognjeni krst“ živilcev na področju množične športne rekreacije na republiški ravni, se bo začel že dan prej, ko se bo pomerila v kegljanju prva skupina, v kateri bodo igrala ekipe Slovinci, Žita in KŽK Kranj.

Slovesna otvoritev iger bo v soboto ob pol devetih zjutraj. Udeležence bo najprej nagovoril Miro Plaznik, predsednik koordinacijskega odbora za pripravo prvega športnega srečanja delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji Slovenije, za njim pa bosta spregovorila še Miran Heric, član predsedstva RO sindikata delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji in v imenu prireditelja iger Jože Počivavšek, direktor Kolinke.

S tekmovalnim delom programa bodo nastopajoči začeli ob pol desetih. Moški bodo nastopili v sedmih panogah, in sicer v malem nogometu, rokometu, namiznem tenisu, streljanju, balinanju, kegljanju in šahu, medtem ko se bodo

ženske pomerile v kegljanju, streljanju in namiznem tenisu.

Organizatorja iger – RO sindikata delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji Slovenije in Kolinska pričakujeta, da bo na igrah nastopilo blizu 270 tekmovalcev iz 12 organizacij združenega dela. Tako bomo prihodnjo soboto videli na igriščih športnega parka na Kodeljevem najboljše športnike iz nekaterih največjih slovenskih podjetij iz kmetijstva ter živilske in tobačne industrije. Med njimi bodo delavci Slovinci, mariborskega Intesa, podjetja Fructal-Alko iz Ajdovščine, ljubljanskega Žita, Kolinske, Pivovarne Union, Merxa iz Celja, Kmetijskega kombinata Gornja Radgona, Droge iz Portoroža, Kmetijsko-živilskega kombinata Kranj, Emone in celjskega Etola. Med prijavitelnimi ekipami pogošamo športnike ljubljanske Tobačne tovarne, ki sicer množično sodelujejo na sindikalnih prvenstvih Ljubljane, vendar doslej prirediteljem iger še niso poslali svoje prijave.

„Letos nam še ne gre za to, ali bomo zbrali na igrah vse večje organizacije združenega dela v kmetijstvu, živilski in to-

bačni industriji Slovenije, ali ne. Razveseljivo je že to, da smo po tolikih letih enkrat le „prišli“ tudi do naših iger, do športnega srečanja vseh, ki delajo v slovenskem kmetijstvu ter v živilski in tobačni industriji. Zato je tudi odveč pričakovati, da bi prve letne športne igre živilcev postregle z rekordno in kvalitetno udeležbo. To tudi ni bil naš namen. Predvsem smo želeli, da bi po izkušnjah prvih iger poslej vsako leto pripravljali vedno kvalitetnejša športna srečanja, ki bi se morala odlikovati bolj po svoji množičnosti, kar je tudi naš glavni cilj, ne pa po rezultatih, ki so pri tem drugotnega pomena,“ nam je v pogovoru dejal Dalibor Hladnik, tajnik RO Sindikata delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji.

Ob razmišljanju našega sosesednika naj povemo, da je predsedstvo RO sindikata delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji na svoji zadnji seji podprlo prizadevanja nekaterih delovnih organizacij živilske stroke v Sloveniji za pospešen razvoj množične rekreacije in športa. Predsedstvo sodi, da bi morale TOZD in OZD posvetiti vprašanjem rekreacije in športa več pozornosti, posebno zato,

ker živilci doslej na teh področjih sploh niso bili aktivni. Prav zato so prve letne športne igre tudi priložnost za dogovor med predstavniki vseh tistih podjetij, ki se že dalj časa ogrevajo za množično rekreacijo zaposlenih, vendar so na tem področju doslej storila malo ali nič.

-iv

● II. LETNE ŠPORTNE IGRE KOMUNALNIH PODJETIJ JUGOSLAVIJE

Zagreb, Ljubljana, Banjaluka

Od 6. do 7. septembra so bile v Ljubljani v Športnem parku Kodeljevo II. letne športne igre komunalnih podjetij Jugoslavije. Organizatorji te velike športne manifestacije so bili predstavniki Komunalnega podjetja Ljubljana. Ob tej priložnosti je dejal inž. Janez Urbanja, glavni direktor Komunalnega podjetja Ljubljana, naslednje:

„Odločitev, da bodo druge športne igre komunalnih podjetij Jugoslavije v Ljubljani, nas je razveselila in pomeni za nas priznanje in vsekakor precejšen prispevek h krepitevi medsebojnih odno-

sov. Sodelovanje komunalnih podjetij Jugoslavije ima pri nas že dolgoletno tradicijo, za kar ima precejšnje zasluge Stalna konferenca mest, Zvezna gospodarska zbornica, razna strokovna združenja komunalnih podjetij in še posebej komunalna podjetja sama. Namen športnih iger komunalnih delavcev Jugoslavije je vsekakor širok, predstavlja pa to srečanje predvsem oceno našega dela in seveda spodbudo za še bolj učinkovito delo v prihodnje. Prvih športnih iger, ki so bile lani v Zagrebu, so se udeležili predstavniki treh podjetij: Beograda, Zagreba in Ljubljane. Letos je udeležba mnogo večja, saj se je udeležilo športnih iger kar enajst komunalnih podjetij iz vse Jugoslavije. Glede na to smo vložili v organizacijo velikega športnega srečanja vse napore, saj je naša največja želja, da bi udeleženci iger zapustili Ljubljano z najlepšimi spomini...“

Veliko tekmovanje se je pričelo že v soboto navsezgodaj, ko je bila na Kodeljevem svečana otvoritev. Kmalu po otvoritvi so pričeli predstavniki enajstih komunalnih podjetij meriti svoje moči v malem nogometu, odbojki, namiznem tenisu, kegljanju, streljanju z zračno puško in šahu. Boji so bili zanimivi, posebno zato, ker se udeleženci iger na tem področju še niso poznali.

„Športnih iger se je to pot udeležilo več kot 350 športnic in športnikov, kar za začetek res ni malo. In zelo verjetno je, da bodo tretje športne igre prihodnje leto v Beogradu še bolj mno-

žične...“, je poudaril inž. Tone Kovič, predsednik Skupščine mesta Ljubljana in pokrovitelj drugih športnih iger delavcev komunalnih dejavnosti Jugoslavije. „In prav množičnost je tista, ki velja pri takih in podobnih športnih manifestacijah največ! Niso tako važni športni dosežki kot to, da se sreča na športnem igrišču kar največ delavcev, da ljudje izkoristijo igre za medsebojno spoznavanje, izmenjavo izkušenj in seveda prijetno in zdravo razvedrilo...“

Udeleženci letošnjih iger so bili v organizacijo na moč zadovoljni, za kar gre zasluga predvsem poštvalnim funkcionarjem Komunalnega podjetja Ljubljana in pa seveda dobrim pogojem za organizacijo velikih športnih prireditev, ki jih nudi športni park Kodeljevo.

V skupni uvrstitvi so se najbolj odrezali predstavniki Zagreba. Na drugo mesto so se uvrstili Ljubljančani, na tretje pa športniki Banjaluke.

Rezultati v posameznih športnih panogah:

Nogomet: 1. Zagreb 14, 2. Skopje 11, 3. Banjaluka 9; Odbojka: 1. Zagreb 14, 2. Ljubljana 11, 3. Banjaluka 9; Namizni tenis: 1. Beograd 14, 2. Zagreb 11, 3. Banjaluka 9; Keglanje: 1. Ljubljana 1217, 2. Split 1159 3. Zagreb 1152; Streljanje: 1. Ljubljana 586, Beograd 536, 3. Banjaluka 467; Šah: 1. Skopje 14, 2. Banjaluka 11, 3. Beograd 9.

Naslednje športne igre komunalnih podjetij Jugoslavije bodo, kot smo že povedali, čez leto dni v Beogradu. -a.

700 športnikov iz desetih občin

Te dni je bilo v Postojni žrebjanje za letošnje delavske igre Primorske in Notranjske, ki bodo letos v Postojni 22. septembra. Pokrovitelj letošnjih iger bo predsednik republiškega sveta ZSS inž. Janez Barborič.

Žrebjanja se je udeležilo osem predstavnikov občinskih sindikatov svetov Primorske in Notranjske, izostali so le predstavniki Cerknice in Sežane.

Komisija za izvedbo iger je pod predsedstvom Ljuba Mitrebo, da bo ta velika športna manifestacija, ki je po svoje edinstvena v Sloveniji, kar naj bolj uspeša.

Za devet panog (streljanje, šah, mali nogomet, namizni tenis, košarka, balinanje, odbojka, rokomet in kegljanje), kolikor jih bo na programu iger, se je prijavilo vseh deset občin, in sicer: Ajdovščina, Sežana, Tolmin, Idrija, Ilirska Bistrica, Cerknica, Koper, Logatec, Nova Gorica in Postojna. Le predstavniki Logatca ne bodo tekmovali v rokometu.

Igre bodo zaključene do 14. ure, zaključna slovesnost pa bo v veliki dvorani Jamske restavracije, kjer bodo tudi podelili zaslužena priznanja.

Za osvežitev pa poglejmo še zmagovalce iz leta 1973, ko so

bile igre v Ilirski Bistrici: streljanje: Cerknica, Idrija, Postojna; šah: Idrija, Koper, Nova Gorica; mali nogomet: Ilirska Bistrica, Koper, Ajdovščina; namizni tenis: Idrija, Koper, Nova Gorica; košarka: Ilirska Bistrica, Koper, Nova Gorica; balinanje: Koper, Postojna, Cerknica; odbojka: Nova Gorica, Sežana, Postojna; rokomet: Ajdovščina, Koper, Sežana; kegljanje: Koper, Cerknica, Postojna.

Prehodni pokal za najboljši uspeh v vseh devetih panogah so lani osvojili Koprčani, Idrija je bila druga, Postojna tretja, Cerknica četrta itd.

EDVARD PROGAR

VESTI IZ CELJA

Skupni vrstni red SSI 74 (prvi del) za 21 uvrščenih DO:
ČLANI: 1. ITC 295 točk; 2. AERO 293; 3. Zelezarna 285 točk itd. Skupno je sodelovalo 57 delovnih organizacij.

STAREJŠI ČLANI: 1. AERO 128 točk, 2. Zelezarna 125 točk, Cinkarna 109 točk itd. Sodelovalo je 30 delovnih organizacij.

ČLANICE: 1. Ingrad 98 točk, 2. ZNG 92, 3. AERO 91 itd. Sodelovalo je 27 delovnih organizacij. SKUPNI PLASMA SSI 74 - I. del: 1. AERO 513 točk, 2. Cinkarna 437, Ingrad 424 itd.

Končni vrstni red SSI 74 v odbojki za starejše člane in članice.

STAREJŠI ČLANI: I. liga: 1. Ingrad 14 točk, 2. Zelezarna 14 točk, ITC 11 (-1); II. liga: 1. UVJ 8 točk, 2. Toper 5 (-1), 3. Zelezarna 5 (-1).

ČLANICE: I. liga: Ingrad 20 točk, 2. Prosveta 10, 3. ITC 9 (-1); II. liga: 1. Aero 14 točk, 2. Sava 10, 3. Toper 10; III. liga: 1. LB 6 točk, TMC 4, SDK 4 točke itd. T. G.

Iz modernizacije v modernizacijo

Angora prejema za svoje izdelke vse več priznanj

Ljubljanska tovarna pletenin ANGORA slavi srebrni jubilej: 25-letnico svojega obstoja.

Kolektiv se ne more toliko ponašati s tradicijo, saj četrto stoletja za tovarno ni kdove kako dolgo obdobje, kot s hitrim vzponom in lepimi delovnimi uspehi.

Angora je bila ustanovljena 1. februarja 1949, s proizvodnjo pa so začeli dan pozneje, to je 2. februarja pred petindvajsetimi leti. Maloštevni kolektiv, štel je manj kot sto ljudi, je pričel izdelovati na pododvih strojih raznih ljub-

ljanskih obrtnikov najrazličnejše pletenine, od jopic do puloverjev, hlačnih nogavic in otroških volnenih kompletov. Vsi izdelki so bili samo iz volne.

**LETOS
620.000 IZDELKOV!**

Seveda so bili začetki sila skromni. Vse, od šivalnice, pletilnice pa tja do skladišča in administracije, je bilo utesnjeno na Emonski cesti 2, v nekdanji konjušnici. Skromen je bil tudi proizvodni program, o izvozu seveda ni bilo govora.

Kolektiv je uporabljal v za-

četku za proizvodnjo izključno volno. Že leta 1953, ko je dala Angora na trg 90.000 svojih izdelkov, je porabil kolektiv za svoj proizvodnjo 23 ton surovin.

Seveda se je z leti v tovarni marsikaj spremenilo: letošnje

leto bodo, na primer, potrebovali že 220 ton surovin, od tega komaj četrtno volne, da bodo lahko napravili 620.000 izdelkov, kot so jih načrtovali.

Modeli Angore pobirajo zadnja leta na najrazličnejših sejnih visoka priznanja, saj zadovoljujejo številne potrošnike. Radi segajo po izdelkih Angore tako ljudje, ki so radi lepo in moderno oblečeni, kot tudi tišči, ki se navdušujejo za rekreacijo in s tem za športna oblačila.

S svojo trdno usmeritvijo si je Angora že od začetka svojega obstoja pridobivala sloves pri potrošnikih. Tudi njena prihodnja usmeritev sloni na maloserijski proizvodnji kakovostnih in modnih izdelkov...

Tržni usmeritvi maloserijske proizvodnje modnih izdelkov je prilagojena tudi struktura pletilnih strojev, ki jih je tovarna kupila letos. Z novim strojnimi parkom je Angora bistveno povečala možnosti vzorčenja svojih pletiv, s čimer se bo še bolj prilagodila povpraševanju kupcev...

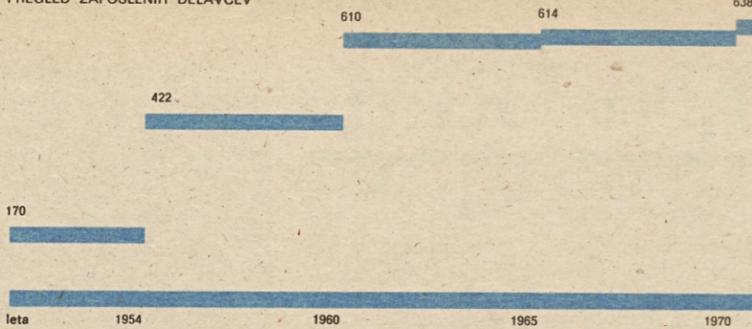
Proizvodni program Angore, ki je sprva obsegal predvsem izdelavo puloverjev in jop, zdaj v večji meri vključuje obleke, kostime in plašče. Taka usmeritev je v skladu z dolgoročno načrtom Angore in je bila razvidna tudi iz prikazane pomladne kolekcije za leto 1975...

Rezultati izboljšanja strukture kadrov so tudi številna priznanja, ki jih sprejema podjetje vsako leto za uspele modele. Odlikujejo se tako po kakovosti in praktičnosti kot tudi po tem, da so krojeni po najnovejših zamislih modnih kreatorjev...

V Tovarni pletenin ANGORA na Rakovniku v Ljubljani...

PREGLED ZAPOSLENIH DELAVCEV

REALIZACIJA V DINARJIH

DO LETA 1975
V CELOTI PRENOVLJEN
STROJNI PARK

Značilnosti proizvodnje tovarne Angora sta pravzaprav dve: visoka kvaliteta in maloserijska proizvodnja. Temu je prilagojen tudi nov strojni park, katerega srce so avtomatski pletilni stroji svetovno znane nemške firme „Stoll“.

Načrti predvidevajo, da bo kolektiv Angore do leta 1975 zamenjal še preostale stare pletilne stroje in jih nadomestil z novimi. Tako prenovljen strojni park bo omogočal dosledno uresničevanje zastavljenih načrtov in produktivnost na najvišji ravni.

In še ena velika investicija čaka kolektiv Angore: odločil se je, da bo šel v novo gradnjo, da si bo postavil novo tovarno. V ta namen so že zaprosili za rezervacijo potrebnih gradbenih površin na 8000 kv. metrih. Z gradnjo naj bi začeli predvidoma že leta 1978.

Ko smo že omenili dve značilnosti tovarne Angora, to je visoko kvaliteto izdelkov in maloserijsko proizvodnjo, pravzaprav ne moremo mimo tretje: tako kot druge sorodne delovne organizacije je tudi kolektiv Angore „ženski kolektiv“. Od skupnega števila zaposlenih, kolektiv šteje 638 ljudi, jenamreč skoraj 600 žena! Delavke so v glavnem zadovoljne s svojim delom, močno pa jih žuli nočna izmena. Vendar upajo, da bodo kmalu rešile tudi ta pereč problem...

**ZA TOVARNO TIK ANGORA
NAJMOČNEJŠI KOLEKTIV
V KOBARIDU**

Tovarna pletenin Angora ima svoj obrat v Kobaridu, ki je bil ustanovljen leta 1961. V začetku je štel obrat komaj nekaj manj kot 70 ljudi, danes pa dela v njem že 156 delavcev, od tega je 154 žensk. Angora ima v Kobaridu samo šivalnico, kjer de-

lavke konfekcionirajo polizdelke.

Za tovarno igel in kovinskih izdelkov je sedaj Angora številčno najmočnejši kolektiv v Kobaridu. Obrat je bil ustanovljen predvsem zato, da bi dobile zaposlitev tudi ženske.

„Začetek ni bil najbolj obetaven. Bilo nas je komaj nekaj okrog 70. Zato pa smo toliko bolj visoko zavihale rokave...“, obujajo spomine najstarejše delavke. „Prostori odslužene vojašnice so postali naš drugi dom. Prav za vse smo poskrbele same. Tako za delovne prostore kot tudi za prostor okoli tovarne...“

Proizvodni prostori v Kobaridu so tesni in predstavljajo ozko grlo. Zato so se delavke odločile, da najamejo nove prostore. Precej stvari imajo namreč še v načrtu, med drugim tudi ustanovitev lastne trgovine.

NOVI PROSTORI

— LEPŠI JUTRIŠNJI DAN

Obisk pri delavkah Angore v Kobaridu nas je prepričal, da je kolektiv na najboljši poti. Izkazal se je v teh kratkih letih in nedvomno ne bo razočaral tudi v prihodnje.

„Z novimi prostori se bomo rešile utesnjenosti, kar nas trenutno najbolj tare...“, pripovedujejo delavke v Angori. „Pred tremi leti smo si tu z lastnimi sredstvi precej izboljšale

delovne razmere, med smo si omislile dvojna parket, centralno kurjavno enem pa smo prenovile dilnico. Zdaj moramo misliti jutri. Zahteve so iz leta večje, kolektiv raste. Z prostori bomo v Angori novo zadihali...“

**ŽENSKO SO SE NAVEZ
NA SVOJE DELO**

V Ljubljani, kjer je podjetje, so nam povedale kolektiv v Kobaridu marljiv. Številčno sicer ni tako velik, je pa za materino varno toliko bolj pomembna saj opravi šivalnico v Kobaridu približno polovico proizvodnje finalizacije.

Kolektiv ne pozna čuje. Ženske so se navezale svoje delo in so zanesljive. Ne bodo se prenešale noč, zato je možno z njimi računati tudi v prihodnje. Je pri kovanju načrtov za nji dan največ vredno...

Izhodišča letnega gospodarskega načrta

S posojilom za osnovna sredstva je Angora kupila 38 pletilnih strojev firme „Stoll“ in nekaj dodatne opreme za krojilnico in šivalnico. Tovarna je z novimi pletilnimi stroji le nadomestila del že iztrošenega strojnega parka, odpravila četrto izmeno, zato z novimi stroji ne bo bistveno povečati niti količinskega obsega proizvodnje števila zaposlenih.

Zato so osnovna izhodišča poslovne politike podjetja letošnje leto naslednja:

— Obdržati število in strukturo zaposlenih na ravni letošnega leta, vse delavce, ki bi morebiti zapustili tovarno, nadomestiti z ljudmi, ki imajo najmanj enako, po možnosti pa višjo izobrazbo.

— Osvojiti do konca letošnjega leta tehnološke zmoglosti novega strojnega parka in vključiti v proizvodnjo kolekcije pomlad-poletje 1975 vse stroje s 100% skupno zmogljivostjo.

— Zaključiti letošnje leto s takšnim finančnim uspehom, da bo moč iz ostanka dohodka in amortizacije izdvojiti manj 3 milijone dinarjev lastnih sredstev za nakup pletilnih strojev firme „Stoll“ in ukiniti tretjo izmeno.

